

Separation of transitional second calendar-year Red-footed Falcon from Amur Falcon

Andrea Corso & Graham P Catley

Corso & Clark (1998) have treated the identification of Amur Falcon *Falco amurensis* (hereafter referred to as *amurensis*). However, in this study, the separation of second calendar-year Red-footed Falcons *F. vespertinus* (hereafter referred to as *vespertinus*) from similarly aged *amurensis* was only briefly dealt with. Since this is a much more serious identification problem than indicated by Corso & Clark (1998), we would like to comment on this problem.

Amur Falcon breeds in eastern Asia and winters in southern Africa. During their migration, most birds appear to cross the Indian Ocean between India and Africa. However, small flocks have been reported from the southern Arabian peninsula, documenting the use of more coastal migration routes as well (Ferguson-Lees & Christie 2001). In the Western Palearctic, there are now six observations of *amurensis*, all from the Straits of Messina, southern Italy (three of which have been accepted by the Italian rarities committee, one is pending and two were seen too briefly to be acceptable; there are also some further claims; Corso & Dennis 1998, Corso 2001a, Ferguson-Lees & Christie 2001, Andrea

Corso pers obs). All these records concerned adults and both males and females have been recorded. Although immatures on their first westward migration would seem to be more likely candidates for vagrancy, there are surprisingly as yet no records of birds of this age group in the WP. It is even more surprising that there still are no records of *amurensis* from the Middle East (including Cyprus, Israel, Jordan and Turkey). Some yet unconfirmed claims come from Turkey, from both the Bosphorus and Borçka (Roberto Garavaglia pers comm). However, we are aware of claims of *amurensis*, both in Europe and the Middle East, which, in fact, concerned odd-looking transitional second calendar-year *vespertinus*.

To avoid any misidentifications and to make the locating of a genuine *amurensis* more likely, we here discuss these atypical-looking second calendar-year *vespertinus* and their separation from similarly aged *amurensis*.

Our notes are based on field experience in South Africa, on studies of skins of *amurensis*, and on field observations of several 1000s *vespertinus* in Italy, elsewhere in Europe and in the

156-157 Red-footed Falcon / Roodpootvalk *Falco vespertinus*, first-summer male, Madria, Cyprus, 5 May 1997
(Graham P Catley)

Separation of transitional second calendar-year Red-footed Falcon from Amur Falcon

Middle East, as well as studies from skins and birds observed in South Africa.

Transitional male *vespertinus*

The major problem for the identification of a genuine *amurensis* is its separation from an odd- or atypical-looking male *vespertinus* in transitional plumage (see the points below). There are however some useful features that seem to have never been highlighted before (and that are not described in Corso & Clark 1998).

1 Sometimes, second calendar-year males *vespertinus* show obvious and conspicuous white on the leading edge of the closed wings when the birds are perched (plate 156). This effect is formed by white unmarked lesser underwing-coverts and feathers of the leading edge. This is also evident in flight on the underwing and produces a very *amurensis*-like appearance. However, it is on perched birds in particular that such an effect is strongest and most misleading. Most birds moult nearly all underbody-feathers during their first (partial) post-juvenile winter moult, appearing almost adult-like in the spring of the second calendar-year. Thus, in some birds, the whole – or nearly so – underbody appears grey as in adult male. In some of these birds, a strong *amurensis*-like dark moustache on the face is still evident, obviously contrasting with a paler ‘cheek’ (plate 156). Therefore, when perched they can look very like adult male *amurensis* (plate 160) (even though the grey is darker than in this species), especially if they have the white leading edge to the wing. In most cases, there are some sparse orange/rufous patches (formed by some scattered odd new orange feathers) on the breast, mainly, or on the belly (plate 158). By contrast, in most *amurensis*, the breast is marked by diffuse but obvious dark streaking. Further to that potential pitfall, there are some second calendar-year *amurensis* with a body pattern exactly like that of a *vespertinus* (plate 162-163).

2 The central rectrices moulted in winter or early spring are normally blackish to black in *vespertinus* (plate 157), being strikingly different from the paler grey central rectrices in male *amurensis* (a new character reported in Corso & Clark 1998). However, in some *vespertinus*, these rectrices may be grey and thus very much resembling *amurensis*. If this is combined with white lesser underwing-coverts (leading edge), then the identification may be a real challenge.

3 A few birds also show pale grey outer rectrices with narrow black barring. These may be freshly moulted new feathers, showing a rare

first-adult plumage pattern, but often simply concerns a variant of juvenile male plumage (ie, old retained feathers), similar to what was observed in Common Kestrel *F tinnunculus* and Lesser Kestrel *F naumanni* (eg, Corso 2001b). However, this feature does not create a problem for separating *vespertinus* from *amurensis*.

Separation of odd-looking second calendar-year male *vespertinus* from similarly aged *amurensis*

When the following characters are present (as in *amurensis*) or absent (as in *vespertinus*), then the identification is rather straightforward: 1 conspicuous dark streaking underneath, 2 uniform pale grey central rectrices, and 3 different dark underwing-covert markings (blackish to black in *amurensis* and brownish to rufous in *vespertinus*).

When faced with an odd-looking *amurensis* or *vespertinus*, the best characters to look for are: 1 the colour of the rectrices (see above); 2 the underwing-coverts markings (see above); 3 the darker, moulted mantle-feathers of *amurensis*, the darker head and paler cheeks, and the paler rump (if moulted); and 4 (the most reliable feature) the pattern of newly moulted adult-type underwing-coverts: if present, these are white and unmarked in *amurensis*, and bluish-grey, dark grey or sooty-grey in *vespertinus* (plate 158).

Odd-looking female *vespertinus*

Some transitional females *vespertinus* in late spring show a very pale narrowly dark-streaked plumage that at a distance or at quick glance may appear confusingly like *amurensis* of the same sex. These birds, in fact, show an almost juvenile plumage retained longer than in most other individuals. This retained plumage appears particularly pale, often nearly white, chiefly on the very abraded underwing-coverts. Such birds look pale underneath with narrow dark streaking and with a two-toned underwing, showing in fact almost white underwing-coverts (extremely faded and abraded) and typically widely dark-banded remiges (with such wide terminal bandings that nearly the whole remiges appear almost evenly blackish under field conditions). As a result, these birds look very *amurensis*-like. They are differentiated by narrower and brown streaking, never obvious and conspicuous blackish to black streaking, no barring on the flanks as in *amurensis*, a duller upperwing, a paler head contrasting with the upperparts (no obvious contrast is present in *amurensis*) and a duller and browner

Separation of transitional second calendar-year Red-footed Falcon from Amur Falcon

158 Red-footed Falcon / Roodpootvalk *Falco vespertinus*, first-summer male, Gibraltar Point, Lincolnshire, England, 4 June 1989 (Graham P Catley) **159** Red-footed Falcon / Roodpootvalk *Falco vespertinus*, adult female, Kirkby Moor, Lincolnshire, England, 15 May 1984 (Graham P Catley) **160** Amur Falcon / Amoerroodpootvalk *Falco amurensis*, adult male, Sur area, Oman, November 2001 (Marc Duquet) **161** Amur Falcon / Amoerroodpootvalk *Falco amurensis*, juvenile, Sur area, Oman, November 2001 (Marc Duquet)

mantle. Similarly, some females moult the underbody-feathers during the partial moult, acquiring some new oddly dark-streaked feathers (these are odd-patterned new feathers similar to the few orange feathers on some second calendar-year males; they will be replaced by typical adult feathers during the first complete moult). The same identification characters as above are valid.

Apart from second calendar-year birds, also very few adult females with extremely faded plumage in late spring (before the complete moult) appear almost whitish or whitish-buff on the underparts. At a distance, such birds may also look superficially like *amurensis*, being this pale rather than orange-rufous as in typical plumage (plate 159). However, they do not show

any streaking on the underparts and the head is much paler than the upperparts, contrasting with the mantle and upperwing.

Juvenile

Juveniles remain the most difficult age and plumage to identify. The differences highlighted by Corso & Clark (1998) are valid and reliable but are normally difficult to assess in the field. A high degree of variability further complicates the problem. For instance, we observed some juvenile *vespertinus* with a diffuse bluish-grey cast or wash all over the upperparts and a darker crown just like *amurensis*. Also, the underwing-coverts markings, normally different, are darker in some juvenile *vespertinus*, being dark brown or nearly

Separation of transitional second calendar-year Red-footed Falcon from Amur Falcon

162 Amur Falcons / Amoerroodpootvalken *Falco amurensis*, second calendar-year male (left) and adult male, Boshof, Orange Free State, South Africa, 17 March 1996 (*Arnoud B van den Berg*)

163 Amur Falcons / Amoerroodpootvalken *Falco amurensis*, second calendar-year male (left) and adult male, Wakkerstroom, Transvaal, South Africa, 19 March 1996 (*Arnoud B van den Berg*). Note pale grey moulted adult-type rectrices and black marks on underwing-coverts. Note also very pale grey adult-like new underbody-feathers; in Red-footed Falcon *F. vespertinus* these would be darker.

blackish and thus very similar to the pattern in *amurensis*.

Typical juvenile *amurensis*, however, apart from the dark underwing-coverts marks, also shows blackish to black underbody streaking (plate 161), bolder flank bars, darker and more blue upperparts (being far less tinged rufous or brownish), sometimes an almost black crown (plate 161) often with an obviously contrasting white forehead, more uniformly coloured greater upperwing-coverts (less evidently barred and less conspicuously pale edged), a wider terminal black bar to the underside of the remiges and so on. A combination of all these characters should allow a positive identification, as odd variability would probably affect just some features at one time, not all together.

We would like to stress that the identification of a vagrant *amurensis* requires great care and caution is necessary before claiming an *amurensis*, especially in juvenile plumage.

Acknowledgements

We thank Daniele Aliffi, Giovanni Boano, Carmela Cardelli, Gianluca Chiofalo, Roberto Gildi, Giovanni Marangoni, Marco Preziosi, Carmelom Iapichino, Claudio Pulcher, Deborah Ricciardi, Michael Sammut and Franco Trafficante for help in the field and for museum research; Brian Small for comments on the bird featured in plates 156-157; and William Clark, Marc Duquet and Arnoud van den Berg for photographs for either publication, comparison or study.

Samenvatting

HERKENNING VAN TWEDE-KALENDERJAAR ROODPOOTVALK EN AMOERROODPOOTVALK IN OVERGANGSKLEED Hoewel de kennis over de herkenning van Roodpootvalk *Falco vespertinus* en Amoerrootpootvalk *F. amurensis* recent flink is toegenomen (onder meer resulterend in de eerste gevallen voor het West-Palearctische gebied in Italië), levert met name de herkenning van tweede-kalenderjaar Roodpootvalken problemen op. Zulke vogels vertonen kenmerken die men wellicht in eerste instantie eerder met Amoerrootpootvalk associeert. Zo hebben mannetjes Roodpootvalk in tweede-kalenderjaar soms witte kleine ondervleugeldekveren en witte veren op de vleugelvoerrand die dan vooral bij een vogel in zit opvallen en voor verwarring kunnen zorgen. Dergelijke mannetjes in tweede-kalenderjaar zouden in theorie een geheel doorgemaakte lichaamsrui kunnen vertonen (hierin lijkend qua kleur op een adult mannetje), gecombineerd met een nog onvolwassen koptroon (aanwezigheid van een baardstreep in combinatie met een lichte oorstreek). Hierdoor lijken ze sterk op een Amoerrootpootvalk. Echter, zulke man-

netjes Roodpootvalk hebben meestal toch enkele oranje vlekken op vooral de borst en ook buik, terwijl de meeste Amoerrootpootvalken juist een gestreepte borst hebben. Ook de kleur van de middelste staartpennen van tweede-kalenderjaar Roodpootvalk kan zo grijs zijn als van Amoerrootpootvalk (normaliter zwartachtig tot zwart bij Roodpootvalk). Mannetjes Roodpootvalk die al deze kenmerken in combinatie vertonen, zouden van Amoerrootpootvalken kunnen worden onderscheiden door een combinatie van: 1 afwezigheid van donkere streping op de onderdelen; 2 geheel grijze middelste staartpennen; 3 bruinige tot roodachtige tekening op de ondervleugeldekveren (zwartachtig tot zwart bij Amoerrootpootvalk); 4 de kleur van mantelveren en stuit bij een vers geruide vogel, alsook van kop en oorstreek; en 5 de kleur van eventueel aanwezige vers geruide adulte ondervleugeldekveren (wit en ongetekend bij Amoerrootpootvalk, maar grijsachtig bij Roodpootvalk).

Tweede-kalenderjaar vrouwtjes Roodpootvalk in het late voorjaar kunnen soms ook veel op vrouwtjes Amoerrootpootvalk lijken, indien zij nog steeds het juveniele kleed dragen. Zij hebben dan sterk gebleekte onderdelen, met slechts hele vage streping, en een tweekleurige ondervleugel, namelijk witte ondervleugeldekveren in combinatie met donker gestreepte handpennen (die bijna geheel zwartachtig kunnen lijken). Zij kunnen worden onderscheiden van Amoerrootpootvalk door smallere en bruinere streping (nooit zo opvallend zwartachtig tot zwart), ongestreepte flanken, een minder opvallend getekende bovenzvleugel, een lichtere kop contrasterend met de bovendelen (geen duidelijk contrast bij Amoerrootpootvalk), en een minder opvallend getekende en bruinere mantel. Sommige tweede-kalenderjaar vrouwtjes vervangen veren van hun onderlichaam tijdens een partiële rui door atypische, gestreepte veren (deze veren zijn vergelijkbaar met de oranje veren van een tweede-kalenderjaar mannetje), maar kunnen op dezelfde combinatie van kenmerken worden onderscheiden van tweede-kalenderjaar vrouwtjes Amoerrootpootvalk.

Enkele adulte vrouwtjes kunnen in het late voorjaar zo gebleekt zijn dat ze bijna witte onderdelen hebben (in plaats van roodachtig zoals normaal). Echter, verwarring met Amoerrootpootvalk ligt niet zo voor de hand omdat de onderdelen niet gestreept zijn en omdat de kop veel lichter is dan de bovendelen en contrasteert met mantel en bovenzvleugel.

Juveniele vogels blijven de moeilijkste leeftijdsklasse om te identificeren, ook al omdat er veel variatie is. Sommige Roodpootvalken bijvoorbeeld vertonen een blauwgrijze kleur op de gehele bovendelen, en een donkerdere kruin (beide zoals in Amoerrootpootvalk). Ook is bij sommige vogels de tekening op de ondervleugeldekveren donkerder, en dus vergelijkbaar met Amoerrootpootvalk. Een combinatie van de volgende kenmerken zou determinatie als Amoerrootpootvalk echter moeten kunnen veiligstellen: 1 zwartachtige tot zwarte streping op het onderlichaam; 2 steviger gestreepte flanken; 3 donkerdere en meer blauwe bovendelen (veel minder rood- of bruinachtig dan bij

Separation of transitional second calendar-year Red-footed Falcon from Amur Falcon

Roodpootvalk); 4 een soms bijna zwarte kruin met een dikwijls contrasterend wit voorhoofd; 5 egaler gekleurde grote dekveren (minder gestreept en met minder opvallende lichte randen dan bij Roodpootvalk); en 6 een bredere terminale zwarte rand aan de onderzijde van de slagpennen.

References

Corso, A 2001a. Raptor migration across the Strait of Messina, southern Italy. *Br Birds* 94: 196-202.

Corso, A 2001b. Notes on the moult and plumages of Lesser Kestrel. *Br Birds* 94: 409-418.

Corso, A & Clark, W S 1998. Identification of Amur Falcon. *Birding World* 11: 261-268.

Corso, A & Dennis, P 1998. Amur Falcons in Italy – a new Western Palearctic bird. *Birding World* 11: 259-260.

Ferguson-Lees, J & Christie, D A 2001. *Raptors of the world*. London.

Andrea Corso, via Camastra 10, 96100 Siracusa, Italy (voloefferrante@yahoo.it)
Graham P Catley, 13 West Acridge, Barton-on-Humber, DN18 5AJ North Lincolnshire, England (gcatley@porthill.com)

Blauwstaarten op Vlieland in oktober 1999 en op Schiermonnikoog in november 2001

Frank Majoor & Henri Bouwmeester

In oktober 1999 en november 2001 werd op Vlieland respectievelijk Schiermonnikoog, Friesland, een Blauwstaart *Tarsiger cyanurus* gevangen. In dit artikel worden beide vangsten beschreven.

Vlieland, 11-17 oktober 1999

Op 11 oktober 1999 waren wijlen Foeke Wagenaar en Gerrit Bochem bezig vogels te vangen in de Kroonspolders op de in het najaar dagelijks bemande vaste ringplek van Vogelringgroep 3e KP. Omstreeks 09:00 werd in één van de mistnetten tussen wilgenstruweel een Blauwstaart gevangen. In de hand kon worden vastgesteld dat het een eerste-kalenderjaar mannetje was. Nadat de vogel was geringd (Arnhem AC23071) en gemeten, en foto's waren gemaakt, werd deze weer losgelaten.

Op 15 oktober werd de bezetting van het ringstation gewisseld. Frank Majoor nam met hulp van René Oosterhuis en Susan Heideveld het ringwerk over. Direct na aankomst op het eiland werden schitterende foto's van de Blauw-

staart getoond, vergezeld van de mededeling dat de vogel nog regelmatig teruggevangen werd. En jawel, de volgende dag vloog hij wederom tweemaal in het net. Van 11 tot 17 oktober werd de vogel vrijwel dagelijks gevangen, meestal in een van de mistnetten tussen wilgenstruweel direct rond het huisje van het ringstation. De vogel hing meestal laag bij de grond, in de onderste baan van het net. Hij werd echter nauwelijks vrij vliegend waargenomen en hield zich waarschijnlijk veelal op in het dichte wilgenstruweel. Op 17 oktober was Mark van der Aa aanwezig om de Blauwstaart te zien maar ondanks intensief zoeken werd de vogel die dag slechts tweemaal kortstondig waargenomen.

Op 17 oktober werd de Blauwstaart om 17:20 teruggevangen. Hoewel de vogel nog steeds in goede conditie was leek het beter om hem te verplaatsen teneinde verdere terugvangsten te voorkomen. Camping Lange Paal leek wat bio-top betreft een geschikte locatie. Tevens leek dit een goede plek om de vogel terug te vinden voor verdere observatie. Na het loslaten bij Lange

Blauwstaarten op Vlieland in oktober 1999 en op Schiermonnikoog in november 2001

Paal werd de vangst bekendgemaakt. Ondanks intensief zoeken werd hij na zijn vrijlating echter niet meer teruggezien.

Op 11 oktober 1999 werd er 's morgens door de radar van de Koninklijke Luchtmacht boven land vogeltrek 6 (volgens logaritmische schaal van 0 (geen trek) tot 8 (verzadiging van het radarbeeld)) geconstateerd. De vogels kwamen uit oostnoordoostelijke richting. Boven zee was nauwelijks trek (<5). De vangsten waren overigens niet in overeenstemming met wat er volgens de radar overtrok want er werden op deze dag slechts 21 vogels gevangen.

Onderstaande beschrijving is gebaseerd op notities van de betrokken ringers en op foto's van Gerrit Bochem (cf Dutch Birding 21: 367, plaat, 392, 1999; 22: 261, plaat 261, 2000).

KOP Grotendeels olijfbroin; voorhoofd, teugel en gebied onder oog iets lichter bruin. Oogring witachtig.
BOVENDELEN Rug en mantel egaal olijfbroin, op stuit overgaand in blauwachtige bovenstaartdekveren.
ONDERDELEN Borst donker olijfbroin. Flank oranje. Rest van onderdelen grotendeels crèmekleurig wit. Onderstaartdekveren witachtig.
VLEUGEL Hand- en armpennen bruin met lichtere olijf-

164-165 Blauwstaart / Red-flanked Bluetail *Tarsiger cyanurus*, eerstejaars mannetje, Kroonspolders, Vlieland, Friesland, 11 oktober 1999 (Gerrit Bochem)

Blauwstaarten op Vlieland in oktober 1999 en op Schiermonnikoog in november 2001

bruine zomen op buitenvlag; zoom van binnenvlag vuilwit. Tertiais olijfbroen met blauwe zweem. Buitenste grote dekveren (c vijf) vaalbruin met iets lichtere top en zoom aan buitenvlag; op foto (plaat 165) ruicontrast zichtbaar lijkend met donkerdere binnenste grote dekveren, waarvan meest naar lichaam gelegen veren (ten minste twee zichtbaar) met blauwe zweem. Middelste dekveren bruin. Kleine dekveren olijfbroen met op enkele plaatsen duidelijk zichtbaar blauw. Ondervleugeldekveren en okselveren crèmekleurig wit. STAART Staartpenen grotendeels donker met blauwe zweem; zomen helderblauw.

NAAKTE DELEN Snavel zwart. Binnenzijde van bovensnavel geelachtig. Poot zwart.

BIOMETRIE Vleugellengte 78.5 mm, p8 (handpenen van binnen naar buiten genummerd) 58.5 mm, tarsuslengte 22.7 mm. Gewicht 12.5 g (11 oktober, 09:00), vetgraad 2 (11 oktober, 09:00; schaal 0-5, cf Busse & Kania 1970). Gewicht bij terugvangen: 12 oktober, 09:00 12.3 g; 13 oktober, 09:20 12.0 g; 15 oktober, 11:30 12.1 g; 16 oktober tweemaal teruggevangen maar wegens drukte niet gewogen; 17 oktober, 17:20 12.3 gram.

De determinatie als Blauwstaart was eenvoudig. De combinatie van roodborstachtig formaat, oranje flanken en blauwe staart past alleen op deze soort. De enige andere kleine lijsterachtige die enig blauw op bovenstaartdekveren en staart kan hebben is Blauwe Nachtegaal *Luscinia cyane* (vrouwtje en eerste-winterkleed), maar deze soort vertoont nooit oranje flanken, heeft een opvallend korte staart en lichte poten (cf Lewington et al 1991, Svensson 1992; Dutch Birding 23: 50, plaat 65, 2001). Op grond van de lichte binnenzijde van de bovensnavel was het een eerstejaars vogel (donker bij adult) (Svensson 1992). Het vermeende ruicontrast op plaat 165 tussen ongeruide buitenste grote dekveren (c vijf, iets valer bruin en met lichte zoom en top) en geruide binnenste grote dekveren (mogelijk drie zichtbaar) wijst eveneens op een eerstejaars. Op grond van het blauw op de kleine dekveren, binnenste grote dekveren en tertiais betrof het een mannetje (Cramp 1988, Svensson 1992).

Schiermonnikoog, 5 november 2001

Op 5 november 2001 was Henri Bouwmeester de dienstdoende ringer van het in het najaar permanent in bedrijf zijnde Vogelringstation Schiermonnikoog in het Groene Glop. Hij had deze dag net versterking gekregen van collegaringer Holmer Vonk die met de ochtendboot was gearriveerd. HV was even voor een paar boodschappen naar het dorp gefietst en de ronde van 15:00 werd dus door HB alleen gelopen.

Bij netten die op de overgang van opgaand

elzen/berkenbroekbos naar hakhoutgriend en rietland stonden, hing een groepje vogels in het net, overwegend Pimpelmezen *Parus caeruleus*. Deze plek in de opstelling staat vaak garant voor goede vangsten, want hier steken vogels over die zich eerst door het griendhout hebben verplaatst en zich dan voor een hoog opgaand bos met dunne ondergroei geplaatst zien. Tijdens het uit het net verwijderen van de vogels viel HB's oog op een enkele meters verderop op borsthoogte hangende vogel. Zijn eerste reactie was: 'Goh, nog een late Gekraagde Roodstaart!' De vogel zat in eerste instantie rechtop in het net, met de kop naar HB gericht en de staart onder het lichaam geklapt. Tijdens een kleine windvlaag werd echter een opmerkelijke oranje flankvlek zichtbaar... Bij de vogel aangekomen zat deze nog steeds rechtop in het net. HB zag een olijfgroene tot olijfgrijzige kleur op de bovendelen, een opvallende lichte oogring en oranje flanken en – onder het lichaam kwam plotseling een blauwe staart tevoorschijn! Onmiskenbaar een Blauwstaart! HB dacht direct terug aan het exemplaar van Vlieland, twee jaar eerder, dat hij op enkele dagen had gemist en slechts op foto's had kunnen bewonderen. De vogel werd zorgvuldig in een van de transportzakjes opgeborgen en de ronde langs de overige netten werd op zwevende voeten volbracht. Terug bij het gebouw bleek HV inmiddels uit het dorp teruggekeerd. Zijn ogen fonkelden al bij het advies om even rustig op een stoel te gaan zitten en de tafel met beide handen vast te houden. Wat er vervolgens precies met HV gebeurde op het moment dat de vogel uit het transportzakje tevoorschijn kwam, deed nog het meest denken aan een verafgodingsritueel van een oud inheems volk. Nadat de gemoederen weer wat bedaard waren, werd de vogel geringd (Arnhem AC77019), de leeftijd bepaald en het kleed beschreven. Hierbij werd duidelijk dat de vogel in een uitstekende conditie verkeerde en ook trekvet had aangelegd. In alle rust werden foto's gemaakt en daarna werden enkele 'vogelnotabelen' van het eiland uitgenodigd om de Blauwstaart te komen bewonderen, waaronder ook collegaringer Ardie Noorman van het ringstation. Deze toonde hem aan Otto Overdijk van Natuurmonumenten, de terreinbeheerder, en in overleg met deze werd besloten de vogel in de tuin van het Natuurmonumenten-gebouw aan de Knuppeldam (aan de oostrand van het dorp) los te laten; dit om een mogelijke toeloop van geïnteresseerden bij het ringstation de volgende dag te voorkomen. Vervolgens werd de vangst wereldkundig gemaakt met een bericht op de e-mail-

Blauwstaarten op Vlieland in oktober 1999 en op Schiermonnikoog in november 2001

166-167 Blauwstaart / Red-flanked Bluetail *Tarsiger cyanurus*, eerstejaars, Groene Glop, Schiermonnikoog, Friesland, 5 november 2001 (*Henri Bouwmeester*)

nieuwsgroepen Ringersnet en EBNL. De vogel vloog na het loslaten naar het noorden weg, richting Berkenplas. Slechts één vogelaar is de volgende dag nog komen zoeken, maar de vogel werd niet teruggevonden. Na de Wilgengors *Emberiza aureola* (11 september), Noordse Boszanger *Phylloscopus borealis* (13 september) en Roodoogvireo *Vireo olivaceus* (13 oktober) maakt deze vogel het kwartet van geringde zeldzaamheden voor VRS Schiermonnikoog in 2001 compleet.

Op 5 november 2001 werd 's morgens door de radar van de Koninklijke Luchtmacht vogel-trek 5 geconstateerd, zowel boven land als boven zee. De vogels kwamen uit noordelijke richting. Het bij de vogel vastgestelde trekvet kan er echter op duiden dat hij reeds langer aanwezig was nabij de vangplek. Het Groene Glop staat bekend als een zogenaamd 'opvetgebied', een terrein waarvan de vogels gebruik maken om een (nieuwe) voorraad trekvet aan te leggen.

De beschrijving is gebaseerd op notities en foto's van HB en HV (cf Dutch Birding 24: 63, plaat 47, 339, plaat 301, 2002).

GROOTTE & BOUW Vergelijkbaar met dat van Roodborst *Erithacus rubecula* en Gekraagde Roodstaart *Phoenicurus phoenicurus* maar daarvan verschillend door kortere poot en meer gedrongen postuur; vooral stevige kop en nekpartij en 'steil' voorhoofd opvallend. **KOP** Overwegend olijfgroen, naar grijs neigend. Opvallende lichte, bijna witte, oogring met daarin aan bovensnavelzijde een groter aantal donkerder veertjes. Kin en keel wit, maar niet scherp begrensd. Teugel iets lichter van kleur dan overige delen van kop.

BOVENDELEN Mantel, rug en schouder olijfgroen, naar grijs neigend. Stuit en bovenstaartdekveren bleekblauw, vloeiend overlopend naar blauw van staart.

ONDERDELEN Flank lichtoranje, overvloeiend naar crèmebruin tot wit op buik. Okselveren en onderstaartdekveren wit.

VLEUGEL Gehele vleugel bestaand uit donkerbruine veren; handpennen, armpennen, handpendekveren en grote dekveren met lichtere olijfgroenige tot bruinige rand op buitenvlag. Ruigrens zichtbaar in grote dekveren (zes buitenste ongeruid). Kleine dekveren olijfgroen tot olijfgrijs, als bovendelen.

STAART Bleekblauw op donkere ondergrond, randen van buitenvlaggen van staartpennen iets feller blauw.

NAAKTE DELEN Snavel donkerbruin tot zwart. Binnenzijde van bovensnavel geelachtig. Poot geheel donkerbruin.

BIOMETRIE Vleugellengte 77 mm, p8 57 mm. Gewicht 12.9 g, vetgraad 3 (cf Busse & Kania 1970), vliegspier-score 3 (cf Bairlein 1994).

De determinatie als Blauwstaart was eenvoudig (zie de hierboven behandelde kenmerken van de

168 Blauwstaart / Red-flanked Bluetail *Tarsiger cyanurus*, eerstejaars, Groene Glop, Schiermonnikoog, Friesland, 5 november 2001 (Henri Bouwmeester)

vogel van Vlieland). Op grond van de lichtgelige binnenkant van de bovensnavel en de ruigrens in de grote dekveren was het een eerstejaars. Bij eerstejaars vogels zonder enig blauw in de dekveren of tertials is geslachtsbepaling niet met zekerheid mogelijk; slechts een klein percentage van eerstejaars mannetjes vertonen al blauw in deze veerpartijen en het ontbreken van blauw op vleugeldekkveren en tertials sluit een mannetje dus niet uit. De bleekblauwe bovenstaartdekveren en staartpennen vormen echter een aanwijzing voor een vrouwtje (in balgenseries zijn deze veren bij vrouwtjes gemiddeld iets bleker blauw dan bij mannetjes) maar er is enige overlap en het kenmerk is bij een enkele vogel lastig te beoordelen. Ook de vleugellengte wijst eerder op een vrouwtje dan een mannetje (van balgen 77-84 mm voor mannetjes, 73-79 mm voor vrouwtjes; maten van levende vogels zijn c 2% groter dan van balgen) (Cramp 1988, Svensson 1992, cf Thoen & De Smet 2002; C S Roselaar in litt).

Verspreiding en voorkomen

Blauwstaart is broedvogel van meest oude, vochtige, mossenrijke taiga in de boreale zones van Rusland en Azië, oostelijk tot in Japan (*T c cyanurus*). De ondersoort *T c rufilatus* bewoont een van de nominaat gescheiden broedgebied in de Himalaya en West-China. De soort overwintert in Zuid-China en Indochina. Het broedgebied van de nominaat is aan de westzijde enigszins verbrokken en heeft zich in de tweede helft van de 20e eeuw naar het westen uitgebreid tot in Finland (eerste waarneming in 1949, eerste

Blauwstaarten op Vlieland in oktober 1999 en op Schiermonnikoog in november 2001

bevestigde broedgeval in 1971 (Mikkola 1973); tegenwoordig jaarlijks broedend op een zeer beperkt aantal plekken en aantal broedparen jaarlijks variërend tussen c 50 en 300); er zijn tevens waarnemingen alsmede één broedgeval in Estland. Voor een uitgebreid recent overzicht van de areaaluitbreiding en het voorkomen als dwaalgast in andere Europese landen (tot en met 2001 buiten Finland meer dan 90 gevallen in ten minste 13 landen) wordt verwezen naar Thoen & De Smet (2002). Het afgelopen decennium is er sprake van een opvallende toename van het aantal (najaars)gevallen in West-Europa, met name in Brittannië en Duitsland.

De Blauwstaarten van Vlieland en Schiermonnikoog betreffen het derde en vierde geval voor Nederland (van den Berg & Bosman 2001, van der Vliet et al 2002). De eerste twee waren beide op Texel, Noord-Holland, op 16 oktober 1967 (vangst) en 29 september 1985 (van den Berg & Bosman 2001).

Summary

RED-FLANKED BLUETAILS ON VLIELAND IN OCTOBER 1999 AND ON SCHIERMONNIKOOG IN NOVEMBER 2001 On 11 October 1999, a first-year male Red-flanked Bluetail *Tarsiger cyanurus* was trapped and ringed at Kroonspolders, Vlieland, Friesland, the Netherlands. The bird remained in the netting area for several days and was retrapped on six occasions (although it was seen only twice in the field during that period by the ringers). After the retrap on 17 October (at 17:20), it was decided to move the bird away from the site and it was

released at Lange Paal, Vlieland. Thereafter, the bird was not seen again. On 5 November 2001, a first-year (sex could not be determined with certainty) was trapped and ringed at Groene Glop, Schiermonnikoog, Friesland. This bird was released away from the netting area. These Red-flanked Bluetails were the third and fourth for the Netherlands. The first two were both on Texel, Noord-Holland, on 16 October 1967 (trapped and ringed) and 29 September 1985.

Verwijzingen

- Bairlein, F (editor) 1994. European-African Songbird Migration Network, Manual of field methods. Wilhelmshaven.
- van den Berg, A B & Bosman, C A W 2001. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Tweede druk. Haarlem.
- Busse, P & Kania, W 1970. Operation Baltic 1961-1967. Working methods. Acta Ornithol 12: 233-267.
- Cramp, S (editor) 1988. The birds of the Western Palearctic 5. Oxford.
- Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. Londen.
- Mikkola, H 1973. The Red-flanked Bluetail and its spread to the west. Br Birds 66: 3-12.
- Svensson, L 1992. Identification guide to European passerines. Vierde editie. Stockholm.
- Thoen, E & De Smet, G 2002. Nieuw voor België. Blauwstaart te Blankenberge in september 2001. Natuur.Oriolus 68: 54-58.
- van der Vliet, R E, van der Laan, J & CDNA 2002. Rare birds in the Netherlands in 2001. Dutch Birding 24: 325-349.

*Frank Majoor, Poststraat 18, 6828 EK Arnhem, Nederland (majoor@bos.nl)
Henri Bouwmeester, Vinkstraat 22, 7471 GX Goor, Nederland (henri.bouwmeester@wanadoo.nl)*

Aasgier bij Epen in mei 2001

Hans van Oosterhout

Op donderdagavond 24 mei 2001 zagen Hans van Oosterhout en Michiel Visser een vrij grote roofvogel boven Epen, Limburg. De vogel kwam rond 21:45 aanvliegen vanaf het Vijlenerbos en vloog in zuidwestelijke richting. Na een korte blik door de verrekijker was duidelijk dat het om een volwassen Aasgier *Neophron percnopterus* ging. Het begon snel donker te worden en aangezien de waarnemingsplek niet al te gunstig was kon niet worden vastgesteld of de vogel was doorgevlogen of ergens was geland om de nacht door te brengen. Een snelle zoektocht bij het aan de andere kant van het dal gelegen Eperheide leverde niets op. De volgende ochtend, vrijdag 25 mei, verzamelden zich vanaf zonsopkomst ruim 30 vogelaars op een hoog punt van het Geuldal in de hoop dat de vogel ergens in de buurt had overnacht. Het was koud en erg mistig en dus geen goed weer voor roofvogels. Na vier uur wachten werd het geduld toch beloond; rond 10:00 ontdekte Jan Bisschop de Aasgier toen deze rustig kwam aanzeilen vanachter een bosrand. De vogel liet zich hier enkele minuten al cirkelend zien; daarna verdween hij uit het zicht. Door met de auto achter de vogel aan te rijden kon de Aasgier een kilometer noordelijker weer worden opgepikt. Hier toonde de vogel zich van dichterbij (bij enkelen zelfs op 50 m hoogte boven de auto hangend) en kon goed gefotografeerd worden. Er werd vastgesteld dat de vogel geen onnatuurlijke beschadigingen aan de veren vertoonde en dat de gele snavel een grote donkere punt had. Even later gleeed de gier in noordelijke richting af en werd niet meer teruggevonden (Berlijn 2001, van Oosterhout 2001). Opmerkelijk is dat op dezelfde dag rond 14:00 een adulte Aasgier overvliegend werd gemeld in de Krimpenerwaard, Zuid-Holland, bijna 4 h na de laatste waarneming en c 160 km ten noordwesten van Epen. Als de Limburgse vogel in een strakke lijn en een straf tempo zou zijn doorgevlogen, dan kan deze waarneming op dezelfde vogel betrekking hebben gehad. De waarneming van de Krimpenerwaard is ingediend bij de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) maar niet aanvaard vanwege de ontoereikende beschrijving (van der Vliet et al 2002).

Beschrijving

De beschrijving van de Limburgse vogel is gebaseerd op dia's van Diederik Kok en Han Zevenhuizen (cf Birding World 14: 187, 2001, Dutch Birding 23: 241, plaat 274, 2001, 24: 330, plaat 288, 2002).

GROOTTE & BOUW Grote roofvogel met flinke spanwijdte, aanmerkelijk groter lijkend dan Buizerd *Buteo buteo* (geen directe vergelijking mogelijk). Staart wigvormig. Slanke snavel met duidelijke haak aan bovensnavel. Vleugels opvallend gevingerd; zes 'vingers' zichtbaar. Aantal handpennen (geteld van dia's) 10, aantal armpennen (inclusief tertials) 14-15.

BOVENDELEN Wit.

ONDERDELEN Grotendeels wit. Hals en gedeelte van borst vuilwit tot lichtbruin, kraag vormend.

VLEUGEL Bovenvleugel overwegend wit, arm- en handpennen overwegend zwart met zwart-wit patroon op armpennen (lichte buitenvlag en donkere binnenvlag), zich doorzettend op centrale deel van handpennen. Armpennen bij lichaam overwegend wit. Deel van middelste dekveren vaalbruin. Klein wit vlekje op voorzijde van handvleugel. Ondervleugel overwegend zwart met witte voorvleugel. Aan beide zijden kleine zwarte inkeping in witte dekveren op c 2/3 van lichaam.

KOP Geel, onbevederd. Achterkop wit en bevederd.

NAAKTE DELEN Snavel geel met uitgebreide zwarte punt. Oog donker. Poot geelachtig.

STAART Geheel wit.

RUI Eén armpen aan rechtvleugel (ter plaatse van s4) ontbrekend of onvolgroeid. (Foto in Dutch Birding 23: 241, plaat 274, 2001, blijkt na controle van originele dia gespiegeld te zijn afgedrukt; daar is inkeping in linkervleugel zichtbaar. Dezelfde foto is hier nogmaals opgenomen als plaat 169.) Handpentoppen met duidelijke sleet, sommige veren met zichtbare 'gaten'.

Determinatie

De determinatie van de vogel leverde weinig problemen op. De combinatie van groot formaat, overwegend wit verenkleed met zwart-witte ondervleugel, slanke snavel en wigvormige staart sluit alle overige soorten uit (Beaman & Madge 1998, Forsman 1999, Ferguson-Lees & Christie 2001, Svensson et al 2001). Op basis van de uitgebreide donkere snavelpunt ging het om een vogel van de nominaatvorm, die in delen van Zuid-Europa en Afrika broedt. Bij de Indische ondersoort *N p ginginianus* (die standvogel is maar als ontsnapte vogel in Europa kan opduiken) is de snavel geheel geel. De geheel witte staart

169 Aasgier / Egyptian Vulture *Neophron percnopterus*, adult, Epen, Limburg, 25 mei 2001
(Han Zevenhuizen)

duidt op een adulte vogel. De vaalbruine vlek op de middelste dekveren van de bovenvleugel zou kunnen duiden op een niet geheel volwassen exemplaar maar deze vlek is ook vaak bij adulte vogels aanwezig (Forsman 1999, Ferguson-Lees & Christie 2001).

Verspreiding en voorkomen

Het verspreidingsgebied van Aasgier strekt zich uit van de Kaapverdische en Canarische Eilanden (Fuerteventura en Lanzarote) in het westen tot Kazachstan, het uiterste westen van China en India in het oosten, en van Zuid-Frankrijk en de noordoever van de Zwarte Zee zuidelijk tot Midden-Afrika. De soort is overwegend trekvogel in het Paeleartische deel van het broedgebied; vogels overwinteren in Afrika ten zuiden van de Sahara en in Zuid-Azië (Ferguson-Lees & Christie 2001). Het is moeilijk om een volledig beeld te krijgen van het voorkomen van Aasgieren buiten het reguliere broedgebied. De soort wordt regelmatig in Zwitserland vastgesteld en er zijn gevallen bekend in België (2: mei 1993 en mei 1994), Brittannië (twee vondsten uit de 19e eeuw – oktober 1825 en september 1868; de status van gevallen uit de 20e eeuw is onduidelijk, vogels in 1969 en 1970 toonden tekenen van niet-wilde herkomst, cf Evans 1994), Denemarken (2: augustus 1918 en mei 1993), Finland (5: augustus

1962, juli 1974, mei 1976, juni 1977 en mei-juni 1980), Noorwegen (2) en Zweden (6: juni 1973, augustus 1976, juni 1982, mei 1987, mei 1993, mei-augustus 2000) (Marcel Haas in litt, Heikki Luoto in litt, Marnix Vandegehuchte in litt). In Duitsland is de soort ook vastgesteld maar is het aantal gevallen niet exact bekend.

Sinds het begin van de jaren 1990 neemt het aantal waarnemingen van gieren in Nederland sterk toe. De meeste waarnemingen hebben betrekking op Vale Gieren *Gyps fulvus* maar de laatste jaren zijn er ook gevallen van een Monniksgier *Aegypius monachus* (juli-augustus 2000) en van verschillende Lammergieren *Gypaetus barbatus* (mei 1997 (2) en mei 1998, afkomstig van herintroductieprojecten uit Midden-Europa; de eerste vermoedelijk echt wilde Lammergier werd in juni 2002 waargenomen) (cf van den Berg & Bosman 2001, Ebels 2002). Het jaar 2001 was één van de beste gierenjaren, met name vanwege de grote aantallen Vale Gieren, waaronder een groep van 18 exemplaren op meerdere plekken in West-Nederland. Eén van de vogels van deze groep was gekleurringd en daardoor kon worden achterhaald dat het een vogel uit Spanje betrof (cf van der Laan 2001, van der Vliet et al 2002). Mogelijk is de Aasgier in Limburg ook een van de zwerfende gieren uit deze regio geweest. De 'vlucht' naar het noorden kan in 2001 gestimu-

170-171 Aasgier / Egyptian Vulture *Neophron percnopterus*, adult, Epen, Limburg, 25 mei 2001
(Han Zevenhuizen)

leerd zijn door de mond- en klauwzeer crisis (MKZ) die grote delen van Europa trof. Hierdoor werd het in onder andere Spanje nadrukkelijk verboden om slachtafval en kadavers in de open lucht te laten liggen en kunnen gieren getroffen zijn door voedselschaarste. Omdat de toename van het aantal waarnemingen van gieren in Nederland al van enkele jaren eerder stamt, is dit hooguit een additionele verklaring voor een fenomeen dat bredere oorzaken moet kennen.

De waarneming in Epen is aanvaard door de CDNA en betreft het eerste geval van een Aasgier in Nederland (van der Vliet et al 2002). Er waren in gedrag, verenkleed en naakte delen geen aanwijzingen dat de vogel van niet-wilde herkomst zou zijn. Hoewel er meerdere claims van exemplaren in Nederland zijn geweest, is dit het eerste goed gedocumenteerde geval.

Dankzegging

Ik dank Max Berlijn voor het indienen van de waarneming en Diederik Kok voor zijn kritische blik op eerdere versies van dit artikel. Lucien Davids en Marcel Haas (www.wpbirds.com) hielpen bij het verzamelen van gegevens over gevallen in andere Europese landen. Han Zevenhuizen stelde dia's van de vogel ter beschikking om de beschrijving te vervolmaken. Jan Bisschop stelde eveneens dia's ter beschikking.

Summary

EGYPTIAN VULTURE AT EPEN IN MAY 2001 On 24 May 2001 just before dark, an adult Egyptian Vulture *Neophron percnopterus* was discovered flying over Epen, Limburg, in the most south-eastern part of the

Netherlands. Next morning, over 30 birders were lucky when the bird reappeared at c 10:00 and slowly flew off in a north-westerly direction. The identification was straightforward, based on the bird's size, mainly black and white plumage, slender yellow bill with dark tip and wedge-shaped tail. The bill colouration indicated that the bird belonged to the nominate subspecies. This record constitutes the first Egyptian Vulture for the Netherlands.

Verwijzingen

- Beaman, M & Madge, S 1998. The handbook of bird identification for Europe and the Western Palearctic. Londen.
- van den Berg, A B & Bosman, C A W 2001. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Tweede druk. Haarlem.
- Berlijn, M 2001. Aasgier maakt trilogie compleet. Limb Vogels 12: 27-29.
- Ebels, E B 2002. DB Actueel: Lammergier bekroont giereninflux. Dutch Birding 24: 191-192.
- Evans, L G R 1994. Rare birds in Britain 1800-1990. Little Chalfont.
- Ferguson-Lees, J & Christie, D A 2001. Raptors of the world. Londen.
- Forsman, D 1999. The raptors of Europe and the Middle East: a handbook of field identification. Londen.
- van der Laan, J 2001. DB Actueel: 18 Vale Gieren in Nederland. Dutch Birding 23: 246.
- van Oosterhout, H 2001. DB Actueel: Aasgier bij Epen: nieuw voor Nederland. Dutch Birding 23: 240-242.
- Svensson, L, Grant, P J, Mullarney, K & Zetterström, D 2001. ANWB Vogelgids van Europa. Den Haag.
- van der Vliet, R E, van der Laan, J & CDNA 2002. Rare birds in the Netherlands in 2001. Dutch Birding 24: 325-349.

Hans van Oosterhout, Loosdrechtseweg 31, 1215 JM Hilversum, Nederland
(chans@worldonline.nl)

Notes on ecology and behaviour of House Crows at Hoek van Holland

Since the late 1800s, House Crows *Corvus splendens* have been spreading around the world, mainly by ship-assisted dispersal ('self-introduction'). The species now breeds in c 20 countries outside its native range (Indian subcontinent and south-eastern Asia) and has turned up in more than 10 other countries. In Europe, it has been recorded on over a dozen occasions in the past 20 years, mainly in the Netherlands – 13 individuals accepted up to 2001, including three locally bred young (van der Vliet et al 2001, 2002) – as well as in Denmark, France, Ireland, Gibraltar/ Spain and perhaps Britain (Ryall 2002), Hungary (Felix Felger pers comm) and Poland (Marcin Faber pers comm). The small breeding 'colony' established at Hoek van Holland, Rotterdam, Zuid-Holland, the Netherlands, where two birds were first seen in April 1994 (Ebels & Westerlaken 1996) is unique because it is the first case of the species breeding in Europe as well as in a temperate zone. Breeding was first established here in 1997 (one young) and again in 1998 (one young; Ebels 1998). Breeding was observed but with unknown outcome in 1999; in 2000, again at least one young was raised (van der Vliet et al 2001).

Having studied House Crows and their worldwide dispersal since 1984, I have a particular interest in the activities and fate of the Hoek van Holland birds. From 2 to 4 May 2002, I therefore spent three full days observing them, and report some of my findings here.

Communal roost

House Crows are communal roosters, so I looked for their roost site and found it on the first morning. The House Crows shared a roost with Western Jackdaws *C. monedula*, which are particularly numerous at Hoek van Holland. The roost was situated in tall poplars and shorter pines on the corner of Langeweg and Harwichweg, close to a main feeding area – the town centre, ferry terminal and railway station. In Mombasa, Kenya, the introduced House Crows at first also roosted in a traditionally roost of the native corvid, Pied Crow *C. albus* (Ryall & Reid 1987), until their numbers increased greatly and they spread to secondary roosts. The pines also supported a small colony of Grey Heron *Ardea cinerea* with about three nests active at the time. Interestingly, in Mombasa in the 1980s, a colony of Grey Herons in baobabs was also a roost and nesting

site for the introduced House Crows, which frequently predated the heron eggs and chicks, causing the colony to steadily shrink (Ryall 1992). Meininger & Atta (1994) report a House Crow colony that was also found in a colony of Cattle Egrets *Bubulcus ibis* at Suez, Egypt.

At Hoek van Holland, most House Crows left the roost at about sunrise with the Western Jackdaws but four to six remained throughout most of the three days of study. From c 19:35 to 19:45 on 2 and 3 May, these five or so birds were joined by several others that had presumably returned from day-long foraging trips. On both days, the House Crows perched alone in the trees for a few minutes but were soon joined by many Western Jackdaws. This provided a brief window of time for counting the House Crows. However, in the evening of 4 May, a colder and windier day, the birds behaved differently. The House Crows joined a flock of 350 Western Jackdaws present in a field adjacent to the roost and the House Crows could not be counted well on that occasion.

Numbers

On 2 May 2002, at least eight House Crows congregated at the roost at 19:35; on 3 May, 10 House Crows plus one probable were counted. It is possible that one or two late arrivals were missed. With eight individuals accepted so far for Hoek van Holland by the Dutch rarities committee (CDNA) (cf van der Vliet et al 2002), these observations should lead to acceptance of at least two more birds. On 21 April 2002, in preparation for my visit in early May, Enno Ebels, Gert Ottens and Gerard Steinhaus already counted probably more than 10 birds but exact counting proved difficult because birds were seen in pairs or alone and double counts could not be excluded. It seems likely that all birds at Hoek van Holland are descendants from the two birds first seen in April 1994 – that are probably still around – rather than new arrivals. If this assumption is correct, breeding must have produced at least eight young, indicating that more than one nest was present and/or that more than one young per nest has been raised in recent years. House Crows observed at various places elsewhere in the Netherlands in 1998-2001 may have been 'new arrivals' or dispersed birds originating from Hoek van Holland (cf van den Berg & Bosman 2001).

Breeding

Among the about five House Crows that stayed around the roost throughout the days, indications

of breeding were noted; pairs perching together, allopreening, collection of nesting material, carrying food to the roost and copulation were all observed on a number of occasions. On 2 May, a possible partly completed nest was noted in the top of a pine tree at the roost. On 3 May, when I was accompanied by GO and GS, it was found to be occupied by a House Crow and, in addition, a second occupied nest was located c 20 m away, also concealed in the top of a pine tree. From the crows' behaviour, I suspected that a third nest may also have been present but I could not be certain. No other nests were found at Hoek van Holland. The construction of nests within a roost is rather unusual as House Crows normally maintain a nesting territory of at least 4-5 m. It is, however, not without precedent; in spring 1990, several nests were found in the park at Port Taufic, Suez. This park also served as a roosting site for 1200-1500 House Crows (Meininger & Atta 1994). Perhaps, the small population size at Hoek van Holland gives these breeding birds a stronger cohesiveness. The breeding date corresponds well with the period April-June found in northern India (Ali & Ripley 1972).

The about five 'roost residents' may have comprised all the House Crows at Hoek van Holland in breeding condition. They obtained food by taking short flights to the area around the station and returned immediately to the roost, perhaps to feed their mates on the nest. The other five to six birds may have been non-breeders, which flew further to forage, only returning to the roost in the evening. In the absence of colour-marked birds, of course, this can only be conjecture.

Foraging

House Crows are opportunistic and inventive feeders, focussing mainly on human waste but also stealing or begging from humans, nest raiding, crop raiding, feeding around livestock, etc. The Hoek van Holland birds displayed this flexibility with birds, usually accompanying Western Jackdaws, picking up spilt food, cadging food from duck feeders and picnickers, taking food from sheep and searching for invertebrates in a meadow. They seemed to use Western Jackdaws as indicators of food and flew rapidly to join them whenever they gathered at a food source. The House Crows were usually more wary than the Western Jackdaws, perching nearby and dropping down cautiously to grab food but on one occasion, two were seen within 1 m of two people when bread was offered.

Conclusions and future prospects

The Hoek van Holland House Crows demonstrate the species' ability to flourish in an environment with harsh winters compared with their native tropics; they survived the coldest winter for 10 years when temperatures on 25 and 26 January 1996 reached -8°C at Rotterdam, c 25 km inland from Hoek van Holland (Gerard Steinhaus pers comm). Although the species ascends to high altitudes in their native range (up to 2100 m in Darjeeling, India), they avoid low winter temperatures by local altitudinal migration. Their adaptability will undoubtedly allow rapid population growth and eventually the Hoek van Holland population will act as a nucleus of expansion throughout the rest of Europe by land and ship.

House Crows have caused adverse effects everywhere they have proliferated, including the decline of native birds, crop damage, public nuisance and potential health risk (Ryall & Reid 1987, Feare & Mungroo 1989). The disappearance of native avifauna through predation and harassment is well known to many who have experienced their introduction elsewhere. Although they differ little in habit from other crow species, their adverse impacts on native birds, for example, probably lie in their gregarious behaviour with large numbers of crows nest-raiding intensively in a small area. Ryall (1992) reviewed examples of this effect, which particularly affects garden songbirds and colonial nesters such as *Sterna* terns. Important colonies of Common Tern *S hirundo* and Pied Avocet *Recurvirostra avosetta* are present at the Maasvlakte, Zuid-Holland, within 8 km of Hoek van Holland. However, up to now, no House Crows have ever been observed in or near these colonies (Peter Meininger in litt).

Control and/or eradication programmes have been implemented in Kenya, Malaysia, Mauritius, Seychelles, Singapore, South Africa, Yemen (Aden), Zanzibar and elsewhere. However, only in Seychelles has complete eradication been possible. Through a 'shoot on sight' policy, the Australian authorities have prevented House Crows from establishing, despite numerous arrivals. Elsewhere, things are less optimistic; campaigns have been short lasted due to limited resources and the crow populations soon recover.

The authorities in the Netherlands no doubt feel that the situation is less serious at Hoek van Holland. But, even immediate action would be difficult; the crows are very wary, fast learning and are closely associated with many Western

Notes on ecology and behaviour of House Crows at Hoek van Holland

172 House Crows / Huiskraaien *Corvus splendens*, juvenile (left) and adult, Hoek van Holland, Zuid-Holland, Netherlands, 23 July 1998 (Leo J R Boon/Cursorius) **173** House Crow / Huiskraai *Corvus splendens*, adult, Hoek van Holland, Zuid-Holland, Netherlands, 28 June 2002 (Leo J R Boon/Cursorius) **174** House Crow / Huiskraai *Corvus splendens*, adult, Hoek van Holland, Zuid-Holland, Netherlands, 23 February 2002 (Edwin Winkel)

Notes on ecology and behaviour of House Crows at Hoek van Holland

175-176 House Crow / Huis kraai *Corvus splendens*, adult, Hoek van Holland, Zuid-Holland, Netherlands, 4 April 2002 (Edwin Winkel)

Jackdaws. This would make eradication very difficult – but if left to proliferate and disperse, the task will become nigh impossible. In the absence of such action at this stage, SOVON and/or Vogelbescherming should urgently set up a programme to monitor populations of native birds at Hoek van Holland. There is a unique opportunity to get hard quantitative data on the impacts of House Crows on native birds to inform others who do not yet have House Crows breeding, eg, North and South America. I would be very glad to be involved in such a monitoring programme.

If you have any information on House Crows from outside their native range, please contact me through www.housecrow.com (where you can also find further information on the species and its present status) or through the e-mail address given below.

Samenvatting

AANTEKENINGEN OVER ECOLOGIE EN GEDRAG VAN HUISKRAAIEN TE HOEK VAN HOLLAND Van 2 tot 4 mei 2002 werden de bij Hoek van Holland, Zuid-Holland, aanwezige Huis kraaien *Corvus splendens* bestudeerd. Er bleken ten minste 10 vogels aanwezig te zijn, die gezamenlijk met Kauwen *C. monedula* roestten. Op de roestplaats werden twee, mogelijk drie, nesten aangetroffen. Kort wordt de problematiek van gedogen of uitroeien van de populatie besproken.

References

- Ali, S & Ripley, S D 1972. Handbook of the birds of India and Pakistan 5. Oxford.
- van den Berg, A B & Bosman, C A W 2001. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Second edition. Haarlem.
- Ebels, E B & Westerlaken, H 1996. Huis kraaien bij Hoek van Holland sinds april 1994 en bij Renesse sinds November 1994. Dutch Birding 18: 6-10.
- Ebels, E B 1998. Huis kraai broedend in Hoek van Holland in 1997 en 1998. Dutch Birding 20: 291-295.
- Feare, C J & Mungroo, Y 1989. Notes on the House Crow *Corvus splendens* in Mauritius. Bull Br Ornithol Club 109: 199-201.
- Meininger, P L & Atta, G A M 1994. Ornithological Studies in Egyptian Wetlands 1989/90. Vlissingen/Zeist.
- Ryall, C 1992. Predation and harassment of native birds by the Indian house crow *Corvus splendens* in Mombasa, Kenya. Scopus 16: 1-8.
- Ryall, C 2002. Further records of range extension in the House Crow *Corvus splendens*. Bull Br Ornithol Club 122: 231-240.
- Ryall, C & Reid, C 1987. The Indian House Crow in Mombasa. Swara 10: 9-12.
- van der Vliet, R E, van der Laan, J & CDNA 2001, 2002. Rare birds in the Netherlands in 2000; in 2001. Dutch Birding 23: 315-347; 24: 325-349.

Colin Ryall, Centre for Environmental Management, Farnborough College, Boundary Road, Farnborough, Hampshire GU14 6SB, UK (c.ryall@farn-ct.ac.uk)

Brieven

Identification and ageing of Glaucous-winged Gull and hybrids

I have read the paper by this title (Ebels et al 2001) and found it to be a generally good discussion of this difficult topic. I would like to make a few minor comments and corrections, mainly relating to the captions of the photographs.

Plate 289 is allegedly a juvenile Glaucous-winged Gull *Larus glaucescens* that resembles a Thayer's Gull *L. (glaucoides) thayeri*; the plumage and structural characters noted to identify it as a Glaucous-winged are all equally good (if not better) for Thayer's Gull – the distinctly streaked underparts and neatly patterned upperparts are atypical of Glaucous-winged. The primaries (a feature not mentioned in the caption) look a little pale for typical Thayer's this early in the year – but they and the tail also look too dark for a pure Glaucous-winged. In all respects, this bird fits a hybrid Glaucous-winged x American Herring Gull *L. smithsonianus*, although a pale Thayer's is difficult to rule out; I sincerely doubt, however, that both of its parents were pure Glaucous-winged Gulls.

Plate 292 shows an unusually dark 'Glaucous-winged Gull' which, as the captions states, '...occur more frequently in Japan than in California'. This is true in as much as I have never seen a presumed pure Glaucous-winged Gull this dark or looking anything like this bird among 1000s of first-years in California, USA,

especially given the February date when many Glaucous-winged have bleached considerably. The article's text notes on page 255 that (presumed) hybrids Glaucous-winged x Slaty-backed Gull *L. schistisagus* are regular in Japan and this seems a possibility that should be considered for the bird in plate 292.

Plate 304 shows three spread wings, the middle one labeled a hybrid Glaucous-winged x American Herring Gull. Having personally found and examined these birds freshly dead (and having taken comparable photographs as published in the article), I consider the middle bird is more likely a hybrid Glaucous-winged x Western Gull *L. occidentalis*. Note the very broad wings and that the plumage pattern shows no obvious American Herring Gull characteristics; the pattern is typical of a hybrid Glaucous-winged x Western. For the record, the California Academy of Sciences is in San Francisco, San Francisco County (not Los Angeles), and I examined these specimens there in September 2002: the middle bird in plate 304 (specimen number 86153) is in fact labeled as a hybrid Glaucous-winged x Western, an identification supported by the wing pattern and other plumage and structural features.

Reference

Ebels, E B, Adriaens, P & King, J 2001. Identification and ageing of Glaucous-winged Gull and hybrids. *Dutch Birding* 23: 247-270.

Steve N G Howell, Point Reyes Bird Observatory, 4990 Shoreline Highway, Stinson Beach, California 94970, USA

177 Hybrid Glaucous-winged x Western Gull / hybride Beringmeeuw x Californische Meeuw *Larus glaucescens* x *occidentalis* (left), Glaucous-winged Gull (middle) and Western Gull (right), upperwings, California Academy of Sciences, San Francisco, USA, September 2002 (Steve N G Howell)

178 Hybrid Glaucous-winged x Western Gull / hybride Beringmeeuw x Californische Meeuw *Larus glaucescens* x *occidentalis* (left), Glaucous-winged Gull (left of center), Western Gull (right of center) and American Herring Gull / Amerikaanse Zilvermeeuw *L. smithsonianus*, heads, California Academy of Sciences, San Francisco, USA, September 2002 (Steve N G Howell)

Masters of Mystery

Solutions of second round 2003

The solutions of mystery photographs III and IV (Dutch Birding 25: 120, 2003) appear below.

III Mystery photograph III shows a rather featureless thrush-like bird. The lack of obvious facial markings and the plain brown back are pointers towards Common Nightingale *Luscinia megarhynchos*, Thrush Nightingale *L. luscinia* or one of the predominantly Nearctic *Catharus* thrushes. In addition, also Song Thrush *Turdus philomelos* was received among the possible answers. However, Song Thrush has a faint yellow-buff supercilium especially before the eye and, in addition, has a warm ochre tone on the blackish spotted flanks, very unlike the mystery bird's white flank-feathers. Furthermore, Song Thrush has a thick bill and pale yellowish-brown tips to greater and median wing coverts. Therefore, Song Thrush is quite easily eliminated.

We are left with Common Nightingale, Thrush Nightingale or a *Catharus* thrush. Could the mystery bird be a nightingale?. Common shows a fairly large contrast between mantle and the rather bright rusty-red rump and tail, unlike the mystery bird. Normally, in Thrush this contrast between mantle and tail is also present although less well marked compared with Common. It is always difficult to estimate the jizz of a bird properly from a single photograph. However, both Common and Thrush appear slimmer and longer tailed than the mystery bird. In addition, both show a more or less rounded tail, quite unlike the square-ended tail of the mystery bird. So, both in plumage and in structure there are several characters to eliminate both nightingales. The mystery bird, therefore, has to be a *Catharus* thrush.

Four species of *Catharus* thrush have been recorded in the Western Palearctic. These are Hermit *C. guttatus*, Grey-cheeked *C. minimus* and

179 Veery / Veery *Catharus fuscescens*, High Point, New Jersey, USA, 5 May 1995
(Arnoud B van den Berg)

Swainson's Thrush *C ustulatus* and Veery *C fuscescens*. It is argued that there is overlap in some plumage features of these *Catharus* thrushes due to both individual and subspecific (geographic) variation. Because of this overlap, a careful and critical comparison of the important characters is necessary. To clinch the identification of this mystery bird, the following features should be taken into consideration: facial pattern (especially eye-ring and loreal feathering) and the colour of ear-coverts, upperparts and tail. In addition, the colour of the breast and the amount and prominence of breast spotting is important. Because of the mystery photo's back view, the latter are hardly of any use.

Swainson's Thrush is characterized by a distinct pale eye-ring and the lores and ear-coverts are strongly tinged buffish in this species. The mystery bird shows a brownish-grey ear-coverts and an indistinct greyish loreal patch and, therefore, Swainson's can be dismissed. Hermit Thrush can also be excluded quite easily as it shows a large contrast between the olive-brown upperparts and the rusty-brown tail. In addition, Hermit shows a thin but distinct loreal stripe and an obvious pale eye-ring. So, the mystery bird must be a Veery, a Grey-cheeked Thrush or a Bicknell's Thrush *C bicknelli* (recently split from Grey-cheeked but not yet reliably recorded in the Western Palearctic). If it is a Veery, one would expect warm reddish-brown tones to all of its upperparts which seem to be absent in the mystery bird. On the other hand, both Grey-cheeked and Bicknell's have cold olive-brown or olive-grey upperparts and these colours do not fit the mystery bird either. A more careful look at the photograph reveals that, especially on the upper mantle and crown, a rusty-brown tinge is visible, favouring Veery as a possible solution. Furthermore, in Grey-cheeked and Bicknell's a stronger facial pattern would be expected with, for instance, a dark and strong malar stripe. In addition, Grey-cheeked and Bicknell's both show bold blackish spots at the upper breast and at least a few spots should have been visible in the mystery bird, even from this angle. In conclusion, the mystery bird is a Veery.

This Veery was photographed on 5 May 1995 at High Point, New Jersey, USA, by Arnoud van den Berg. Plate 179 shows another photograph of the same bird, in which the breast spotting can be seen. The spots are brownish and not very contrasting with the breast's ground colour, as is typical for Veery. In both Grey-cheeked Thrush and Bicknell's Thrush, the spots are quite distinct

and blackish brown, especially on the upperbreast. This mystery bird was correctly identified by 43% of the entrants. Other entrants opted for Nightingale (8%), Thrush Nightingale (16%), Grey-cheeked Thrush (20%), Bicknell's Thrush (6%) and a variety of other passerine birds (7%).

IV This passerine is easily recognized as a bunting by the cone-shaped bill, obvious malar stripe and dark-streaked upper- and underparts. The broad light eye-ring and the plain face without any well-marked light supercilium or ear-covert pattern, places this bird in the 'ortolan group'. The bird can be aged as a juvenile by the asymmetrical dark pattern of the median coverts with a blunt 'tooth'. In adult, this pattern is more or less symmetrical with a small and narrow point towards the top of the shaft. The month in which the photograph was taken (August) supports this ageing.

The 'ortolan group' contains four species of which Cinereous Bunting *Emberiza cineracea* can be ruled out most easily. This species would show, among others, a grey bill and less well-defined dark streaks on the upper- and underparts. The three other species are Ortolan *E hortulana*, Grey-necked *E buchanani* and Cretzschmar's Bunting *E caesia*. Some entrants went for Grey-necked Bunting, probably because in this photograph the tertials may seem to show evenly broad pale outer edges, unlike most other *Emberiza* buntings, including Cretzschmar's Bunting and Ortolan Bunting. However, upon close inspection, the mystery bird appears to have the typical *Emberiza* pattern with broad outer edges widening at the centre of the tertial feathers. This conclusion is further supported by the fact that the mystery bird shows, unlike Grey-necked, a well defined malar stripe and prominently streaked upper- and underparts. Furthermore, Grey-necked shows a smaller, more slender and pointed bill with a straight unmarked culmen, while the mystery bird has a rather strong bill with a somewhat convex darkish culmen.

Juvenile Cretzschmar's Bunting and Ortolan Bunting are known to be very difficult to distinguish and the mystery bird is no exception. The colour of the eye-ring is whitish in Cretzschmar's and usually more (pale) yellowish in Ortolan. Especially young birds tend to show a somewhat paler eye-ring. The mystery bird seems to have a rather pale yellowish eye-ring, pointing towards Ortolan. In Ortolan, the buffish-white submoustachial stripe and throat tend to be noticeably paler compared with the more buffish-brown

Mystery photograph V (January)

Mystery photograph VI (May)

breast and belly, while Cretzschmar's shows less contrast. In the mystery bird, a difference in colour can be seen between the submoustachial stripe and throat and the darker breast and belly. In Ortolan, the markings on the breast appear, unlike in Cretzschmar's, more as dots than as streaks. The crown-streaks tend to be more prominent in Ortolan than in Cretzschmar's. These crown-streaks border a patch of plain feathers creating a lateral crown stripe, which tends to be narrow in Ortolan. In Cretzschmar's, this lateral crown stripe is broader in front of the eye than in Ortolan and almost meeting above the bill. The mystery bird seems to have dot-shaped markings on its breast, obvious crown-streaks, reaching rather far downwards, creating a narrow supercilium. Furthermore, there is a range of even more variable subtleties in plumage differences. For instance, the dark malar stripe and markings on upper- and underparts tend to be more black-ish and stronger in Ortolan than in Cretzschmar's.

A more useful character, however, is the primary projection. Cretzschmar's Bunting has a short primary projection of c 20% of tertials length, with one or two primary tips visible in the folded wing. Ortolan Bunting has a longer primary projection ranging from about 30% to 60%, with two or three primary tips extending beyond the tertials. Although shaded in the mystery photograph, at least two primary tips are visible (note, however, the shade of the wing projecting beyond the wingtip on the tail) with a wide gap between them and the tip of the longest tertial, suggesting that a third primary is just

underneath the top of this tertial. The whole primary projection of the mystery bird appears to be about 30%. Beware, however, of miscounting the number of visible primaries, as the spacing between some of the primaries beyond the tertials can be quite reduced in either species. P8 is usually the longest primary in Ortolan, whereas either p8 and/or p9 form the tip in the blunter-winged Cretzschmar's.

In conclusion, this bird is a juvenile Ortolan Bunting, photographed by Jan Wierda in August 2001 at Ercek, Van Gölü, Turkey. This bird was correctly identified by 61% of the entrants. Cretzschmar's Bunting received 32% of the votes and Grey-necked Bunting the remaining 5%.

There were 111 entrants to this round, from which 33 (30%) managed to identify both mystery birds correctly. From them, Marc van der Aa and Ruud van Beusekom were drawn as the winners. Both will receive a copy of the identification guide *Rails* by Barry Taylor and Ber van Perlo, donated by GMB-Uitgeverij. After two rounds, 16 entrants identified all four mystery birds correctly. They are followed by 24 entrants with three and 31 entrants with two correct answers. The names of the entrants with two or more correct identifications can be viewed at www.dutchbirding.nl.

Third round 2003

Photographs V and VI represent the third round of the 2003 competition. Please, study the rules (Dutch Birding 25: 54, 2003) carefully and identify the birds in the photographs. Solutions can

be sent in three different ways:

- by *postcard* to Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands
- by e-mail to masters@dutchbirding.nl
- from the website of the Dutch Birding Association at www.dutchbirding.nl

Entries for the third round have to arrive by **1 July 2003**. From those entrants having identified both mystery birds correctly, two persons

will be drawn who will receive a copy of *Birds of Nepal* by Richard Grimmett, Carol Inskipp and Tim Inskipp, donated by A & C Black (Publishers) Ltd. Swarovski Benelux generously agreed to sponsor this competition, this time with a pair of marvellous SLC 10x50 WB binoculars. The overall winner after six rounds will win these Swarovski binoculars.

Rob S A van Bemmelen, Gouwzee 20, 1423 DV Uithoorn, Netherlands (masters@dutchbirding.nl)
Dick Groenendijk, Elzenstraat 14, 4043 PB Opheusden, Netherlands (masters@dutchbirding.nl)

Recensies

URS N GLUTZ VON BLOTZHEIM, KURT M BAUER & EINHARD BEZZEL 2001. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas* (CD-ROM). Vogelzug-Verlag im Humanitas-Buchversand GmbH, Industriepark 3, 56291 Wiebelsheim, Duitsland; website www.humanitas-book.de, e-mail service@humanitas-book.de. ISBN 3-923527-00-4. EUR 299.00.

In 1998 verscheen het laatste deel van het monumentale *Handbuch der Vögel Mitteleuropas*, de bekende Duitse handboekserie over de vogels van Midden-Europa waarvan het eerste deel in 1966 verscheen en nu uiteindelijk bestaat uit 14 delen (met in totaal 23 boekbanden). Indien men de serie nu in zijn geheel zou willen aanschaffen is men c. EUR 2100 kwijt. Wie dat een te grote aanslag op het budget en de ruimte in de boekenkast vindt maar toch de enorme hoeveelheid informatie bij de hand wil hebben, is wellicht geholpen met de gehele 'Glutz' op CD-ROM. Hierop zijn alle pagina's van de gehele serie middels PDF-bestanden te bekijken, te lezen, te printen of desgewenst in een eigen document te kopiëren en plakken. Via een centraal overzichtsvenster van alle delen kan men middels hyperlinks makkelijk naar de verschillende delen gaan en daar door middel van een navigatiebalk de teksten van de verschillende soorten opslaan. Of men zoekt naar een soortnaam of andere woorden met een ingebouwde zoekfunctie; of men raadpleegt natuurlijk gewoon het alfabetische register van de hele serie die uiteraard ook als een PDF-bestand beschikbaar is. In een tijd van allerlei 'fancy' CD-ROMS met bewegende beelden en gekke quizjes is het allemaal van een heerlijke, ongecompliceerde eenvoud, maar tegelijk ook weer een typisch voorbeeld van Duitse degelijkheid zonder opsmuk die helemaal past bij het imago van de 'Glutz'. Niettemin is de prijs weliswaar veel lager dan de complete gedrukte serie maar natuurlijk nog steeds aanzienlijk. ANDRÉ J VAN LOON

JOSEP DEL HOYO, ANDREW ELLIOTT & JORDI SARGATAL (editors) 2002. *Handbook of the birds of the world 7. Jacamars to woodpeckers*. Lynx Edicions, Montseny 8, 08193 Belleterra, Spain. 613 pp. ISBN 84-87334-37-7. EUR 145.00.

Handbook of the birds of the world volume 7 (or HBW 7) treats the families jacamars, puffbirds, barbets, toucans, honeyguides and woodpeckers. Because of a life-long interest in woodpeckers, I was most interested in the last (and with 259 pages the longest) chapter, on woodpeckers, piculets and wrynecks. The authors of this chapter, Hans Winkler and David Christie, also wrote the most recent woodpecker monograph, published by Pica Press in 1995. Owners of that book may wonder if HBW 7 has anything new to offer on woodpeckers. The answer is a definite 'yes'. If nothing else, HBW 7 offers a stunning collection of woodpecker photographs, which were lacking in the Pica Press guide. No less than 115 species (out of the 216 woodpecker species recognized in HBW 7) are illustrated in 167 photos. Among these are photographs of rare and/or rarely photographed species, such as Antillean Piculet *Nesoctites micromegas*, Fernandina's Flicker *Colaptes fernandinae*, Okinawa Woodpecker *Sapheopipo noguchii* and, most exciting of all, Helmeted Woodpecker *Dryocopus galeatus*. Other photographs stand out for artistic beauty, and yet others for capturing difficult-to-photograph behaviour. Among the latter category are a photograph of a White-backed Woodpecker *Dendrocopos leucotos* foraging on a pine cone on a snow covered forest floor; a Great Spotted Woodpecker *D. major* bringing its young a tit nestling for food; a Gila Woodpecker *Melanerpes uropygialis* feeding on nectar; and an amazing series of an Ochre-collared Piculet *Picumnus temminckii* extracting a grub from a bamboo stem.

The painted woodpecker illustrations, as usual

Recensies

covering all species and a good sample of geographical variation within species, also are an improvement compared with the illustrations in the 1995 monograph. This is mainly because body postures and proportions are better captured. Distribution maps of woodpeckers in HBW 7 have also improved since the 1995 work by the same authors. Errors have been corrected and distribution ranges that were depicted rather generalized at first are now presented in finer detail.

One of the key selling points of HBW is the informative, readable introduction provided for each bird family and the woodpecker introduction continues with this fine tradition. Winkler & Christie give a good overview of the current state of knowledge on the woodpecker family. At several points, however, there are unsubstantiated statements in the text. For example, it is stated several times that 'usually' Great Slaty Woodpecker *Mulleripicus pulverulentus* flocks are post-breeding family parties that break up before the next breeding season. How can the authors be sure of this when the most detailed study published to date about the species involved no more than four weeks of fieldwork? And what are we to make of a statement like the following, on page 403?: 'In general, woodpeckers are very beneficial to humans, too, as they destroy large quantities of insects and larvae that are harmful to timber'. This may seem so intuitively, and it may have been a nice although questionable argument to stop early 20th century foresters from shooting woodpeckers, but I am unaware of any studies that do indeed show woodpeckers to control populations of wood boring insects. Moreover, in population biology in general there are more examples of prey determining predator population sizes, than the other way around, and this likely applies to woodpeckers and their insect prey as well. There are many good arguments to protect and conserve woodpeckers, but control of timber plagues is not one of them.

Although unwarranted extrapolations and interpretations are few, they are harmful to the overall credibility of the text. In order for HBW to be an authoritative source on the birds of the world, I would recommend the editors of the series to restrict the texts to well-supported information, which alone is rich and sufficient to amaze the readers. My second recommendation for the editors would be to ask photographers for feedback on draft captions for photographs. I was unpleasantly surprised to read in the caption of my photograph of roosting Grey-and-buff Woodpeckers *Hemicircus concretus* that the roosting cavities must have been excavated by another, larger woodpecker species. They certainly were not. Perhaps similarly false, one caption of a photograph of a Northern Flicker *Colaptes auratus* states that the bird is preening, although from the posture of the bird it seems more likely that the bird is asleep. After the meticulous search for unique bird photographs by the HBW editors, it would be only a minor additional investment of time to check with the photographers if photo captions correspond with the actual behaviour and situation of the depicted bird.

In the final section of the woodpecker chapter, on

status and conservation, Winkler & Christie conclude that there is reason for 'cautious optimism' regarding conservation of the woodpeckers of the world. They cite a study by Bennett & Owens (Bennett, P M & Owens, I P F 1997. Variation in extinction risk among birds: chance or evolutionary predisposition? Proc R Soc London B 264: 401-408) who showed that woodpeckers, compared with other bird families, include fewer than average threatened species. Winkler & Christie interpret this finding as a reflection of behavioural and ecological plasticity in woodpeckers, traits which they think may bode a bright future for the woodpecker family. To the contrary, an alternative explanation for the pattern of fewer-than-average threatened woodpeckers may be that woodpecker populations generally fare poorly on islands, and are among the first groups to drop out from bird communities on islands that were formerly connected to land (eg, Terborgh, J & Winter, B 1980. Some causes of extinction. In: Soulé, M E & Wilcox, B E (editors), Conservation biology: an evolutionary-ecological perspective, Sinauer, pp 119-133). Bird families that are shown in the Bennett & Owens study to include a high proportion of threatened species are for instance parrots, albatrosses, megapodes and pigeons. These typically are families that include many single island endemics, which run a high chance of becoming threatened. Woodpeckers, on the other hand, only rarely evolve into an island endemic form because they usually become extinct before reaching that phase. If the poor performance of woodpeckers on islands can be taken as a model for what may happen in isolated forest reserves, an alarming picture arises for the future of many woodpecker species that are now still common, especially in the tropics. Indeed, Bas van Balen showed woodpecker communities to collapse in Javan forest fragments less than 4200 ha in size, thus forming the most pronounced extinction pattern of all Javan forest birds (van Balen, S 1999. Differential extinction patterns in Javan forest birds. In: van Balen, S (doctoral thesis), Birds on fragmented islands: persistence in the forests of Java and Bali, Tropical Resource Management Papers 30, Wageningen University, pp 39-57). In a widely read, long life-span reference work as HBW 7, Winkler & Christie would have been wiser to make a more prudent interpretation of Bennett & Owen (1997).

A rather rosy view is also bestowed on the conservation status of Helmeted Woodpecker. This species, until recently regarded as one of the world's rarest picids, according to Winkler & Christie must have a population of close to 10 000 individuals, and the authors anticipate that future surveys may show an even larger number. However, even 10 000 individuals seems a rather optimistic population estimate for this woodpecker, which evidently occurs in low densities only and has a very small global range in the rare and dwindling Atlantic forest of south-eastern South America.

In spite of these quibbles, the woodpecker chapter in HBW 7 remains a wonderful achievement. It is a rich source of information and a treat for the eye. Much the

same can be said about the chapters on puffbirds, jacamars, toucans, barbets and honeyguides: excellent photographs and illustrations, comprehensive species accounts, and informative family introductions. The chapters on puffbirds and jacamars are all the more valuable since no recent monographs have treated these families.

As added bonus, HBW 7 includes a 58-page foreword on extinct birds by Errol Fuller. For 67 species that became extinct since 1600, the natural history and circumstances of disappearance are summarized. The cause for their demise nearly always boils down to human greed and short-sightedness. Every extinct bird is illustrated in beautiful paintings that make the loss of these species all the more sobering. MARTJAN LAMMERTINK

SOVON VOGELONDERZOEK NEDERLAND 2002. *Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000 – verspreiding, aantallen, verandering. Nederlandse Fauna 5.* Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Postbus 9517, 2300 RA Leiden. 584 pp. ISBN 90-5011-161-0. EUR 62.50.

23 jaar na het verschijnen van de eerste broedvogel-atlas is de nieuwe *Atlas van de Nederlandse broedvogels* verschenen. De eerste atlas (Texeira 1979) beschreef de broedvogels in de periode 1973-77. De tweede, de *Atlas van de Nederlandse vogels* (SOVON 1987) beschreef de maandelijkse verspreiding van alle in Nederland verblijvende vogels (exclusief dwaalgasten en onregelmatige gasten). De nieuwe atlas beschrijft de broedvogels in de jaren 1998-2000; het gaat om c 220 soorten (inclusief exoten). Na een korte inleiding wordt in hoofdstuk 2 ingegaan op de opzet, de uitvoering en volledigheid en geven de auteurs een beknopt overzicht van de gehanteerde inventarisatie methodes van SOVON en welke keuzes en afwegingen daarbij gemaakt zijn. In hoofdstuk 3 wordt beschreven hoe het de soorten verging na de eerste atlas. Daarbij wordt één en ander aan de hand van heldere kaartjes en tabellen geïllustreerd.

De soortbeschrijvingen in hoofdstuk 5 zijn helder en bestaan uit een zwart-wit afbeelding door verschillende tekenaars (Nederland is rijk aan getalenteerde tekenaars!), inleiding, voorkomen, veranderingen en aantallen. Kaartjes illustreren de broedzekerheid, verandering, relatieve dichtheid en aantalschatting. Met name de kaartjes van de relatieve dichtheid vond ik een enorme aanwinst en geven in één oogopslag weer waar een soort het algemeenst is.

De nieuwe gegevens liegen er niet om. Soorten als Korhoen *Tetrao tetrix*, Kuifleeuwerik *Galerida cristata* en Ortolaan *Emberiza hortulana* staan op het punt om te verdwijnen of zijn al nagenoeg verdwenen. Het lijkt nog zo kort geleden dat ik deze soorten voor het eerst zag, Korhoenders in 1977 op de Oirschotse Heide, Noord-Brabant, of zingende Ortolanen in 1979 bij Winterswijk, Gelderland, en Kuifleeuweriken destijds op bijna ieder schoolplein. Al deze (bijna) verdwijnin-

gen zijn het resultaat van de enorme veranderingen die de afgelopen drie decennia in Nederland plaatsvonden.

Zorgwekkend zijn ook de soorten die geruisloos aan het verdwijnen zijn en alleen nog in natuurreservaten met aangepast beheer voorkomen, zoals Roerdomp *Botaurus stellaris*, Watersnip *Gallinago gallinago*, Kemphaan *Philomachus pugnax*, Velduil *Asio flammeus* en Grote Karekiet *Arcocephalus arundinaceus*. Persoonlijk schrok ik het meest van de vrijwel totale aftakeling van Duinpieper *Anthus campestris*, waarvan in 2002 nog slechts vijf territoria werden vastgesteld in slechts twee (aangrenzende) gebieden (Sovon Nieuws 15 (4): 14, 2002). Daarentegen verschenen er ook een heleboel soorten als nieuwe broedvogels (de vele floreerende exoten nog buiten beschouwing gelaten), zoals Roodhalsfuut *Podiceps grisegena*, Grote Zilverreiger *Casmerodius albus*, Kleine Zilverreiger *Egretta garzetta*, Slechtvalk *Falco peregrinus*, Grote Mantelmeeuw *Larus marinus*, Oehoe *Bubo bubo*, Buidelmees *Remiz pendulinus* en Roodmus *Carpodacus erythrinus*. De laatste staat trouwens op het punt om weer als broedvogel te verdwijnen en ook de populatie van Buidelmezen is alweer drastisch teruggelopen. Bij een melding van zilverreigers raakte je in de jaren 1970 nog zeer opgewonden, terwijl van Oehoe slechts één geval bekend was! Daarnaast namen soorten als Grauwe Gans *Anser anser*, Krakeend *Mareca strepera*, Aalscholver *Phalacrocorax carbo*, Lepelaar *Platalea leucorodia*, Havik *Accipiter gentilis*, Buizerd *Buteo buteo*, Zwartkopmeeuw *L. melanocephalus*, Blauwborst *Luscinia svecica* en Appelvink *Coccothraustes coccothraustes* enorm toe.

Opmerkelijk is het totale verdwijnen van Glanskop *Parus palustris* in Noord-Brabant en het noorden van Limburg ten opzichte van de vorige atlasperiode. Het betrof hier echter geen geheimzinnige 'populatie-crash' of totale ontginning van het broedgebied maar verwisseling met Koolmezen *P. major*! Met de huidige kennis, beschikbare literatuur en de toename van audiovisuele hulpmiddelen zal een dergelijke verwisseling hopelijk tot het verleden behoren.

Minpuntjes die ik kon vinden betroffen de beschrijvingen bij Klein Waterhoen *Porzana parva* en Kleinst Waterhoen *P. pusilla*. Bij deze beoordeelsoorten worden verschillende gevallen genoemd die niet aan de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) zijn voorgelegd of die zelfs zijn afgewezen. Van Klein Waterhoen werden in de periode slechts twee gevallen ingediend en aanvaard – de atlas noemt er maar liefst 20, oftewel 18 extra! Van Kleinst Waterhoen werden in genoemde periode vier gevallen aanvaard – de atlas noemt er 21, oftewel 17 extra. Het is jammer dat deze gevallen om wat voor redenen dan ook nooit – of met onvoldoende documentatie – aan de CDNA zijn voorgelegd (de CDNA aanvaardt hoorwaarnemingen alleen als er geluidsopnames ter beoordeling zijn ingediend). Blijkbaar gaf SOVON met betrekking tot deze soorten de voorkeur aan 'volledigheid' met kans op een aanzienlijke foutmarge (bij Klein Waterhoen een factor 10!) boven zekerheid (met kans

Recensies

op onvolledigheid). Tenslotte vond ik de fotokwaliteit niet altijd even denderend en vallen de foto's in veel gevallen te flets uit. Ook miste ik in de fotobijschriften waar en wanneer een foto was genomen.

Ondanks deze minpuntjes overheerst het gevoel dat de atlas andermaal een mijlpaal van SOVON is, met een stortvloed aan gegevens en prachtig vormgegeven; kortom, een must voor iedere vogelaar met interesse in de inheemse avifauna. JAN VAN DER LAAN

LEO J R BOON 2003. *Birds of the Macaronesian islands. Part two: Cape Verde Islands & Azores* (videocassette). Published by Cursorius Photo & Video Library, van de Beltstraat 42, 2035 TH Haarlem, Netherlands; e-mail info@cursorius.com, website www.cursorius.com. EUR 34.50 (excl p&p).

This video is part two of Leo Boon's video trip around the Macaronesian Islands. Part one dealt with the popular and easily accessible Canary Islands and Madeira and was reviewed in Dutch Birding 24: 166, 2002. The new video covers the less well-known and much more rarely visited groups of the Cape Verde Islands and the Azores and presents 58 species in almost three hours. The islands form the most south-westerly and westerly parts of the Western Palearctic, respectively, and hold several endemic taxa that are among the most-wanted species for avid WP listers. Most of the video footage was taken by Leo Boon and is of excellent quality, with almost no shaking or other disturbances. On a few occasions, video footage from others is inserted or stills are used if better material was not available. Comments are again spoken by Magnus Robb.

The video starts with the Cape Verde Islands and gives c 15 min of introduction on the islands and which species to see on which island. This is followed by c 100 min showing all distinctive species. These include at-sea shots of Fea's Petrel *Pterodroma feae* and Cape Verde Shearwater *C. edwardsii* and nocturnal shots at nesting sites of the latter and Cape Verde Little Shearwater *Puffinus boydi*, White-faced Storm-petrel *Pelagodroma marina* and Madeiran Storm-petrel *Oceanodroma castro*. Magnificent Frigatebird *Fregata magnificens* is included with footage of a male and a female, representing 40% of the remaining five individuals of the only Western Palearctic breeding site (and the only one on the African side of the Atlantic Ocean). All endemic raptors are included, with the exception of Cape Verde Kite *Milvus fasciicauda*, of which only a still is included (a photograph taken back in 1982). This species is now almost extinct, although five birds believed (by some!) to belong to this taxon have been taken into care and brought to Britain for captive breeding. The footage of Cape Verde Peregrine *Falco madens* represents the first video sequences of this species ever taken. The comments are instructive and sometimes give interesting information, such as the fact that recent studies have shown that Cape Verde

Buzzard *Buteo bannermani* is probably more closely related to Long-legged Buzzard *B. rufinus* than to Common Buzzard *B. buteo*. All other endemics are included, such as the almost extinct Bourne's Heron *Ardea bournei* (in the single remaining breeding tree at Banana on Santiago), Cape Verde Swift *Apus alexandri*, Raso Lark *Alauda razae* in its tiny world range (the 7 km² islet of Razo), Cape Verde Warbler *Acrocephalus brevipennis* and Iago Sparrow *Passer iagoensis*. The world population of Raso Lark, most of which were colour-ringed in autumn 2002, is estimated at 98, only 30 being females. This is considerably lower than the 128-138 mentioned in this video, based on counts in 2001. A number of more widespread species, either also occurring on the African mainland – such as Grey-headed Kingfisher *Halcyon leucocephala* – or seen on passage, are included as well. The video shows two vagrants, an Intermediate Egret *Egretta intermedia* (c 17th record) and a Lesser Yellowlegs *Tringa flavipes* (c fourth record). The species names do not follow Mark Beaman's *Palearctic birds* (1994) but Cornelis Hazevoet's *The birds of the Cape Verde Islands* (1995), although there are some unexplained deviations (eg, Cape Verde Red Kite instead of Cape Verde Kite). To see all the Cape Verde Islands endemics, one has to travel to several islands. This video shows all the birds to see and the habitats where to look for them, which should facilitate finding them.

The Azores part covers more than 60 min, of which the first five contain an introduction to the islands and their birds. The Azores offer a mix of high vagrancy potential, especially for birds of Nearctic origin, and a small number of endemic taxa, only one of which (Azores Bullfinch *Pyrrhula murina*) is at the moment generally considered a full species. This mixed bird life is reflected by the species shown on the video, which include two presumed vagrant Nearctic ducks (a very tame Wood Duck *Aix sponsa* and an immature or female (!) Green-winged Teal *Anas carolinensis*) and excellent shots of an impressive eight vagrant Nearctic shorebirds. The latter include a Hudsonian Whimbrel *Numenius hudsonicus*, of which there are less than a handful of records. In addition to Azores Bullfinch, nearly all endemic subspecies are included, such as Azores Buzzard *B. b. rothschildi*, Azores Woodpigeon *Columba palumbus azorica*, Azores Grey Wagtail *Motacilla cinerea patriciae*, Azores Blackbird *Turdus merula azorensis*, São Miguel Goldcrest *Regulus regulus azoricus*, Azores Goldcrest *R. r. inermis* and Azores Chaffinch *Fringilla coelebs moreletti*. A third local goldcrest taxon, Santa Maria Goldcrest *R. r. sanctaemariae*, is not included because Santa Maria island was not visited.

Leo Boon has done a great job to cover all the Macaronesian islands on two videos. Part one includes more well-known and easily accessible species, whereas part two shows the fascinating bird life of destinations that are a bit more off the beaten track. Both parts are available together for EUR 65.00 (excl p&p). Highly recommended! ENNO B EBELS

WP reports

This review lists rare and interesting birds reported in the Western Palearctic mainly in **March-April 2003** and focuses on north-western Europe. Some records from early May are included as well. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by the rarities committee of the relevant country. Observers are requested to submit records to each country's rarities committee. Corrections are welcome and will be published.

SWANS TO DUCKS A new big-day record of 187 species was established for the Netherlands on 10 May by Roy de Haas, Leo Heemskerck, Jan van der Laan en Willy Leurs (this total does not include any of up to 10 introduced 'Category C' species and, therefore, may constitute a European record). A first-winter **Black Swan** *Cygnus atratus* ringed at Lixhe, Liège, Belgium, on 11 March 2001 was encountered at Esbjerg, Vestjylland, Denmark, on 3 May. In Iceland, two flew past Gilseyri on 30 March and four were present at Lón on 8 May. If accepted, a **Pink-footed Goose** *Anser brachyrhynchus* at Tukuus on 2 April will be the first for Latvia. The influx of **Pale-bellied Brent Geese** *Branta hrota* this winter in the Netherlands turned out to be one of the three largest ever with at least 350 individ-

uals (7% of the Spitsbergen population), including large groups of more than 80 at Camperduin and Wieringen, Noord-Holland. The eighth **Black Brant** *B nigricans* for Iceland was at Alftanes on 14 April; two individuals were present here from 25 April onwards. In Malta, a total of 400 **Ferruginous Ducks** *Aythya nyroca* passed through the Comino Channel between 8 and 18 March. An adult male **Ring-necked Duck** *A collaris* south of Balaton lake on 20 April was (only) the first for Hungary. A female **Lesser Scaup** *A affinis* was at Bishop Middleham, Durham, England, from 5 April. Another female remained on South Uist, Outer Hebrides, Scotland, until 20 March. Quite a few males were found, for instance, three in Scotland, one remaining at Studland, Dorset, England, a confiding second-year male at Regent's Park, London, England, from 3 March to at least 7 April, at Lough Swilly, Donegal, Ireland, on 9 March, on Tenerife, Canary Islands, until 29 March, at Lagoa dos Salgados, Algarve, Portugal, from 29 March and in South Yorkshire on 7-9 April. The fourth for Denmark was a male at Tvorup Hul, Nordjylland, on 18-20 April. The first for Hungary was an adult male in the Hortobágy on 20 April. The first **Black Scoter** *Melanitta americana* for Denmark was a male at Blåvands Huk, Ringkøbing, Jylland, on 26-30 March

180 Red-necked Stint / Roodkeelstrandloper *Calidris ruficollis*, adult, Eilat, Israel, 15 April 2003 (*James P Smith*)

181 Black-faced Spoonbills / Kleine Lepelaars *Platalea minor*, Mai Po, Hong Kong, China, 3 March 2003
(Roef Mulder)

182 Steller's Eider / Stellers Eider *Polysticta stelleri*, adult male, Borgarfjörður Eystri, Iceland, 23 March 2003
(Daníel Bergmann)

183 Audouin's Gull / Audouins Meeuw *Larus audouinii*, second-summer, Dungeness, Kent, England, 6 May 2003
(*Nigel Blake*)

184 Audouin's Gull / Audouins Meeuw *Larus audouinii*, second-summer, Neeltje Jans, Zeeland, Netherlands,
1 May 2003 (*Willem van Rijswijk*)

WP reports

185 Montagu's Harrier / Grauwe Kiekendief *Circus pygargus*, dark-morph male, Belen, Spain, 13 April 2003 (*Simon Woolley*) **186** Yellow-billed Stork / Afrikaanse Nimmerzat *Mycteria ibis*, with White Stork / Ooievaar *Ciconia ciconia*, Casa de Bombas, Brazo de la Torre, Isla Mayor, Sevilla, Spain, 14 April 2003 (*Ricard Gutiérrez*) **187** Swinhoe's Storm-petrel / Chinees Stormvogeltje *Oceanodroma monorhis*, Eilat, 19 April 2003 (*James P Smith*)

188 Black Kite / Zwarte Wouw *Milvus migrans*, Höfðabrekka, Mýrdal, Iceland, 11 April 2003 (Daniel Bergmann)

and the second stayed at Øster Hedekrog, Samsø, Jylland, from 27 April into May. In France, one was present at Bouin, Vendée, France, on 15-21 April. The male at Llanfairfechan, Gwynedd, Wales, first seen on 19 January 2001 remained this winter from 3 November 2002 to at least 18 April. The fifth or sixth **White-winged Scoter** *M deglandi* for Iceland was a male at Núpasveit from 6 April into May. The long-staying male **Steller's Eider** *Polysticta stelleri* first seen in January 1998 as the ninth for Iceland remained at Borgarfjörður Eystri. The fifth **Hooded Merganser** *Lophodytes cucullatus* for Iceland was an adult male at Reykjadalur from 18 April onwards. Several long-staying **American Black Ducks** *Anas rubripes* were reported during the period, eg, in Scilly on 7 April on St Martin's and on 14 April on Tesco and at Garður, Iceland, into May.

LOONS TO BOOBIES No less than seven **Yellow-billed Loons** *Gavia adamsii* were counted off Lewis, Outer Hebrides, Scotland, in late April. A **Pied-billed Grebe** *Podilymbus podiceps* at Tornesvannet, Haugesund, Rogaland, Norway, from 20 March onwards may be the same bird as the one at this site from 5 May to 19 September 2002. On 17 April, a **Black-browed Albatross** *Thalassarche melanophris* was photographed off Langesund, Telemark, Norway. The fourth **Pygmy Cormorant** *Microcarbo pygmeus* for the Netherlands and the second for Belgium was an adult along the Maas river in Limburg between Oost-Maarland and

Visé on 1-26 March. If accepted, a **Bulwer's Petrel** *Bulweria bulwerii* at Saintes-Maries-de-la-Mer, Camague, Bouches-du-Rhône, will be the sixth for France (and the fifth for the French Mediterranean). In Spain, a **Little Shearwater** *Puffinus assimilis* was reported off Formentor, Mallorca, on 5 May and a **Swinhoe's Storm-petrel** *Oceanodroma monorhis* from Platja del Trabucador, Ebro delta, Tarragona, on 30 April. If accepted, a **Sooty Shearwater** *P griseus* at Piombino on 1 March will be the ninth for Italy. On 3 April, one was seen off the East Coast of United Arab Emirates (UAE). A **White-faced Storm-petrel** *Pelagodroma marina* flew past the La Gomera ferry, Canary Islands, on 22 March. The third **Swinhoe's Storm-petrel** for Israel (and the first seen alive) was found exhausted off Eilat on 19 April; it was taken into care and died two days later. The first **Brown Booby** *Sula leucogaster* since March 1999 for Eilat was an adult on 19 April. If accepted, a second-year at Torre Faro, Straits of Messina, Sicily, on 17 March will be the second for Italy.

BITTERNS TO FLAMINGOS From 23 April onwards, an **American Bittern** *Botaurus lentiginosus* was booming at Bygholm Vejle, Vejlerne, Nordjylland, Denmark, for the third consecutive spring. In the Canary Islands, the long-staying individual at Erjos ponds, Tenerife, was noted on 16 and 23 March. The **Dwarf Bittern** *Ixobrychus sturmii* first seen at the latter site on 23 August 2002 was observed on a few occasions between 19 February and

189 Presumed Short-billed Gull / vermoedelijke Amerikaanse Stormmeeuw *Larus canus brachyrhynchus*, adult, Praia da Vitoria, Terceira, Azores, 19 February 2003 (*Peter Alfrey*) **190** Bonaparte's Gull / Kleine Kokmeeuw *Larus philadelphia*, Calais, Pas-de-Calais, France, 3 May 2003 (*Jacques Leclercq*) **191** Yellow-billed Stork / Afrikaanse Nimmerzat *Mycteria ibis*, Casa de Bombas, Brazo de la Torre, Isla Mayor, Sevilla, Spain, 15 April 2003 (*Tomasz Kulakowski*) **192** Black Scoter / Amerikaanse Zee-eend *Melanitta americana*, adult male, Blåvands Huk, Ringkøbing, Jylland, Denmark, 28 March 2003 (*Ole Krogh*)

26 April. The long-staying **Western Reef Egret** *Egretta gularis gularis* at Isla Mayor, Sevilla, Spain, was seen again at Entremuros on 14 April. Up to two **Yellow-billed Storks** *Mycteria ibis* were at Casa de Bombas, Brazo de la Torre, Isla Mayor, Sevilla, Spain, from February through April. From 14 April onwards, 100s of breeding **Glossy Ibises** *Plegadis falcinellus* were visible from Cerrado Garrido, Doñana, Sevilla. A total of 73 **Black-faced Spoonbills** *Platalea minor* died and 15-17 were treated and rescued during this winter's botulism outbreak at Tseng-wen estuary, Taiwan, which has been the wintering site of c 640 of the species' world population of 1074 (see www.hkbws.org.hk/bfs/index.html for further information). More than 100 were present at Mai Po, Hong Kong, China, in early March. Two unringed **Lesser Flamingos** *Phoeniconaias minor* were discovered at Fuente de Piedra, Málaga, Spain, on 22 March. In the Camargue, a pair was found in the colony of Greater Flamingos *Phoenicopterus roseus* at Étang du Fangassier on 17 April.

RAPTORS A **Black-winged Kite** *Elanus caeruleus* flew past Fitou, Aude, France, on 1 April. The third **Black Kite** *Milvus migrans* for Iceland was first present at Myrdalur on 11-12 April before it was rediscovered at Suðursveit on 1 May. In Malta, an adult **Egyptian Vulture** *Neophron percnopterus* flew over Simar on 6 March. On 19 March, one was seen at Hucel, Haute-Savoie, France. An adult flew halfway between Hannover and Hamburg in Niedersachsen, Germany, on 15 April. In Denmark, up to 14 **Pallid Harriers** *Circus macrourus* were seen this spring until early May and lower numbers (but higher than usual) occurred in neighbouring countries, including Britain, the Netherlands and Norway. The fifth **Long-legged Buzzard** *Buteo rufinus* for Finland was an immature at Kesälahti from 18 to at least 27 April. In the Camargue, one remained from 26 January to 8 April. A **Lesser Spotted Eagle** *Aquila pomarina* was photographed at La Rocina, Doñana, Spain, on 17 March. On 27 April, one was found at Conera in central Italy. In Switzerland, the

193 Collared Flycatcher / Withalsvliegenvanger *Ficedula albicollis*, first-summer male, Remolar-Filipines Reserve, Viladecans, Llobregat delta, Barcelona, Spain, 16 April 2003 (*Ferran López*) **194** Alpine Swift / Alpengierzwaluw *Apus melba*, Sizewell, Suffolk, England, 4 May 2003 (*Adrian Kettle*) **195** Isabelline Wheatear / Izabeltapuit *Oenanthe isabellina*, Capo Murro di Porco, Sicily, Italy, 1 April 2003 (*Andrea Ciaccio*) **196** Black Scrub Robin / Zwarte Waaiersstaart *Cercotrichas podobe*, Yotvata, Israel, April 2003 (*James P Smith*)

Greater Spotted Eagle *A clanga* at Niederriedstausee, Bern, was seen until 15 March (the species has been a winterer here since February 1996). On 6 April, one was noted at Hucel, Haute-Savoie. The fifth **Tawny Eagle** *A rapax* for Israel was a second-year over Yotvata on 18 March. An extralimital first-winter **Spanish Imperial Eagle** *A adalberti* was seen with a Lammergeier *Gypaetus barbatus* between Alta Ribagorça and Pallars Jussà, Lleida, Catalonia, on 5 April. A female **Amur Falcon** *Falco amurensis* occurred at Shahama, UAE, on 7 April. A male **Eleonora's Falcon** *F eleonorae* was watched for a few minutes on Tiree, Argyll, Scotland, on 1 May. A **Saker Falcon** *F cherrug* ringed as a nestling in Slovakia on 28 May 2000 appeared to be recovered at Mursuk, Lybia, on 10 October 2000.

GALLINULES TO WADERS On Tenerife, the adult **Allen's Gallinule** *Porphyryla alleni* seen at Erjos ponds on 17 and 24 February was again noted on 9 March (notably, an American Bittern and a Dwarf Bittern were also

present here). The second **American Coot** *Fulica americana* for Spain first seen on 5 January was still present on at least 16 March at Sanxenxo, Galicia. In Israel, single **Demoiselle Cranes** *Anthropoides virgo* were seen at Kfar Ruppin from 28 March to 1 April and over Tlalim, northern Negev, on 8 April. On 6 May, an unringed individual occurred in Schleswig-Holstein, Germany. On 1 April, a **Great Bustard** *Otis tarda* was reported at Ahuy near Dijon, Côte-d'Or, France. An **Oriental Pratincole** *Glareola maldivarum* turned up at Al Whatba camel track, UAE, on 3 April. A **Three-banded Plover** *Charadrius tricollaris* at El Gouna on 13 March was the fourth for Egypt and the WP. Adult **Sociable Lapwings** *Vanellus gregarius* were present at Bohain, Aisne, France, on 5 March, at Chietre, Neuchâtel, Switzerland, from 13 March, in Bayern, Germany, on 16-20 March, near Marburg, Hessen, Germany, from 19 March and at 's-Gravendeel, Zuid-Holland, the Netherlands, on 24-25 March. The first **Red-necked Stint** *Calidris ruficollis* for Israel was an

WP reports

adult at Eilat on 15-22 April. The second **Long-toed Stint** *C subminuta* for Israel was discovered at Lotan on 11 May. The long-staying **Long-billed Dowitcher** *Limnodromus scolopaceus* at Inner Marsh, Cheshire, England, was still present on 16 April. Another long-stayer was at Inver Bay, Highland, Scotland, from 8 November 2002 to at least 16 March. A first-winter was at Clogheen, Cork, Ireland, on 4 March. The second **Spotted Sandpiper** *Actitis macularia* for Italy at Saline di Augusta, Siracusa, Sicily, from 9 December 2002 was still present on 30 March. In the Azores, a first-winter was found at Lagoa Azul, São Miguel, on 16 February. In Spain, one was briefly seen at Salina Grande, Zamora, on 6 April. An adult summer stayed at Ogston Reservoir, Derbyshire, England, from 30 April to 1 May.

GULLS TO TERNS After the first **Pallas's Gull** *Larus ichthyæetus* for South Korea in December 2002, a second was seen at Nakdong estuary on 17-19 March and a third on Eocheong, Gunsan, on 25 March. If accepted, an adult **Short-billed Gull** *L canus brachyrhynchus* photographed at Praia da Vitoria, Terceira, Azores, on 19-22 February will be the first for the WP. At the same site, a variety of other gulls were found between 18 and 22 February: a first-winter **Mediterranean Gull** *L melanocephalus* (19 February), a first-winter **Bonaparte's Gull** *L philadelphia* (19-20 February), up to 33 **Ring-billed Gulls** *L delawarensis*, a second-winter **Common Gull** *L canus* (18-19 February), a first-winter **Iceland Gull** *L glaucoides glaucoides* (18 February), a first-winter **Glaucous Gull** *L hyperboreus* (20 February), and a first-winter **Black-legged Kittiwake** *Rissa tridactyla* (20 February); in addition, up to seven **American Herring Gulls** *L smithsonianus* were seen on São Miguel and four on Terceira. On La Palma, Canary Islands, an adult summer **Laughing Gull** *L atricilla* was present at La Bombilla on 19 April and at Tzacorte on 22 April. If accepted, a **Franklin's Gull** *L pipixcan* at Palmela on 14-19 March will be the first for Portugal. In Germany, a third-year was seen near Hamburg, Niedersachsen, on 14-15 March. An adult was reported at Etaples, Pas-de-Calais, France, on 10 April. The first-winter **Bonaparte's Gull** at Entressen, La Crau, Bouches-du-Rhône, from 25 February into March was probably the same as the one at La Palissade, Camargue, on 5-8 April. The 12th for Iceland was a second-year at Höfn from 12 March to at least 5 April. In Ireland, a first-winter was in Cork on 16 March and an adult at Nimmo's Pier, Galway, on 5 April. Another first-winter stayed at Fairburn Ings, West Yorkshire, England, from 18 April to at least 9 May and one was on the Bann Estuary, Londonderry, Northern Ireland, from 2 May onwards. The first for Norfolk, England, since 1970 was a first-winter at Hickling Broad from 2 May. In France, a first-winter was present at Calais, Pas-de-Calais, from 29 April into May. A **Slender-billed Gull** *L genei* occurred on Noirmoutier, Vendée, from 15 April onwards. The first **Audouin's Gull** *L audouinii* for the Netherlands was a second-summer observed for just two hours at Neeltje Jans, Zeeland, on 1 May. The first for Britain concerned the

same bird staying at Dungeness, Kent, on 5-7 May. The first **American Herring Gulls** for Iceland were at Sandgerði (a first-winter) on 14-15 March and at Njarðhvikurfitjar (three) on 15-19 March. The third **Pontic Gull** *L cachinnans* for Norway was a second-year photographed at Skeie, Rogaland, on 17-21 April. In Ireland, a second-year **Thayer's Gull** *L g thayeri* was seen at Killybegs, Donegal, on 7-11 March. On 8 March, an adult **Ross's Gull** *Rhodostethia rosea* was reported at Freiburg, Niedersachsen, and on 20 April, a second-year at Bakkatjorn, Reykjavík, Iceland. A first-winter **Ivory Gull** *Pagophila eburnea* was at Andal, Hordaland, Norway, on 4-6 March. On 15-22 April, no less than nine **Sandwich Terns** *Sterna sandvicensis* turned up in Iceland, where there were only five previous records (the last in 1996). In Italy, a **Lesser Crested Tern** *S bengalensis* stayed near Comacchio on 5-7 April. In Spain, a pair was found in the tern colony at the Ebro delta, Tarragona, in April. Two **Chinese Crested Terns** *S bernsteini* were photographed in a group of Greater Crested Terns *S bergii* and Caspian Terns *S caspia* at Pachang estuary near Tainan on mainland Taiwan on 10 April. Presumably, these two birds were on their way to the only known tiny breeding colony on Matsu, Taiwan, off the Chinese mainland. In Israel, an adult-winter **Arctic Tern** *S paradisaea* occurred at Eilat on 2-6 March. A first-winter **Forster's Tern** *S forsteri* at Fusetá, Algarve, on 12 February was the second for Portugal. A second-year remained in the vicinity of Carantec, Finistère, France, from 13 January to 10 March. In the Azores, a first-winter was present at Praia da Vitoria, Terceira, on 18-21 February. In Ireland, two were seen together in Sligo on 27 March and one was on the Bann Estuary, Derry, from 22 April to 4 May. In Northern Ireland, one turned up at Inner Dundrum Bay, Down, on 7 May. The first for Belgium was a first-summer at Zeebrugge, West-Vlaanderen, on 17-18 May.

DOVES TO WAGTAILS The first **Stock Dove** *Columba oenas* for Iceland was at Suðursveit from 20 April onwards. The fifth **Great Spotted Cuckoo** *Clamator glandarius* for Norway was at Farsund, Vest-Agder, on 25 March. A **Eurasian Scops Owl** *Otus scops* was found as a roadkill between Warns and Stavoren, Friesland, the Netherlands, on 8 May. A **Little Swift** *Apus affinis* flew over St Mary's, Scilly, England, on 28 April; the species has been almost an annual vagrant in Britain since 1997 (with the exception of 1999). For the fourth consecutive year, a male **Grey-headed Woodpecker** *Picus canus* was drumming at Oosterbeek, Renkum, Gelderland, Netherlands, from late February into May. In Israel, four **Dunn's Larks** *Eremalauda dunnii* were present at Hiyon plains on 4-5 April and two at Sede Boker on 6 April. A **Lesser Short-toed Lark** *Calandrella rufescens* at Zeebrugge on 26-27 April was the first for Belgium. Already the second for Sweden this year, following a bird in February, was discovered on Öland on 15 May. A remarkable invasion of **Thick-billed Larks** *Ramphocoris clotbey* occurred in the Arava and southern Negev, Israel, during March, with 10s daily. A **Wire-tailed Swallow** *Hirundo smithii* was

197 Taiga Flycatcher / Taigavliegenvanger *Ficedula albicilla*, first-summer male, Flamborough Head, East Yorkshire, England, 26 April 2003 (*Andrew Lassey*) **198** Taiga Flycatcher / Taigavliegenvanger *Ficedula albicilla*, first-summer male, Flamborough Head, East Yorkshire, England, 26 April 2003 (*Graham P Catley*) **199-200** White's Thrush / Goudlijster *Zoothera aurea*, Ottenby, Öland, Sweden, 18 April 2003 (*Johan Stedt & Martin Stervander/Ottenby Bird Observatory*)

WP reports

201 Sardinian Warbler / Kleine Zwartkop *Sylvia melanocephala*, male, Holme, Norfolk, England, 22 March 2003
(Bill Baston)

202 Dunn's Lark / Dunns Leeuwerik *Eremalauda dunnii*, Sede Boker, Israel, 6 April 2003
(James P Smith)

discovered at Al Whatba, UAE, on 11 April. In April and the first week of May, record spring influxes of **Red-rumped Swallows** *H daurica* occurred in Britain (more than 24), the Netherlands (14 between 15 April and 12 May) and Denmark (at least six). A flock of up to 25 **Richard's Pipits** *Anthus richardi* near Cagliari, Sardinia, from February to early April was the largest-ever for Italy. If accepted, a **Blyth's Pipit** *A godlewskii* in Milfontes on 4-9 March will be the first for Portugal (in this area, 18 Richard's Pipits were present as well). On 15 April, an unprecedented c 382 000 **Meadow Pipits** *A pratensis* flew past Breskens, Zeeland, the Netherlands, which meant not only a national day record but also an annual record (the day total was more than two times higher than the previous annual record in 1991); on 16 April, c 182 000 were counted. **Black-headed Wagtails** *Motacilla feldegg* turned up at Macinaggio, Corse, France, on 8 April (three), in the Camargue on 16 April, at Leucate, Aude, France, on 18 April, in Niedersachsen on 29 April, on St Mary's, Scilly, on 6 May and on Helgoland, Schleswig-Holstein, on 5 May. The first **White-headed Wagtail** *M leucocephala* for the UAE was at Dubai pivot fields on 11 April.

ROBINS TO BUNTINGS In Israel, four single **Black Scrub Robins** *Cercotrichas podobe* were present at Eilat, Yotvata (two) and Ketura during April. The first breeding of **European Robin** *Erithacus rubecula* for Iceland appeared successful when one fledgling was seen at Reykjavik on 21 April. The first **Isabelline Wheatear** *Oenanthe isabellina* for South Korea was found on Huksan-do island on 1 May. The third or fourth **Eastern Black-eared Wheatear** *O melanoleuca* for the Netherlands was a first-summer male at Mokbaai, Texel, Noord-Holland, on 4 May. Another was at Biguglia, Corse, on 17 April. The seventh **White's Thrush** *Zoothera aurea* for Sweden (and the first since 1985) was trapped at Ottenby, Öland, on 18 April. In Finland, the long-staying second-year female **Black-throated Thrush** *Turdus rufo-collis atrogularis* at Köyliö was present from January to at least 16 April and another long-stayer was at Kokkola until at least 6 April. Singles were present in Värmland, Sweden, on 6-7 April and at Linnamäe, Haapsalu, Estonia, on 7-8 April. In central Italy, a **Paddyfield Warbler** *Acrocephalus agricola* was trapped at Torre Flavia on 29 March. An unseasonal **Thick-billed Warbler** *Acrocephalus aedon* on Fair Isle, Shetland, Scotland, on 16-17 May represents the first spring record for the WP, if accepted. The 10th **Dartford Warbler** *Sylvia undata* for Ireland (and the first since 1999) was at Brow Head, Cork, from 31 March to 3 April. In the Netherlands, a presumed **Moltoni's Warbler** *S cantillans moltonii* was calling at Maas-

vlakke, Zuid-Holland, on 4 May. One or two male **Sardinian Warblers** *S melanocephala* were seen in Norfolk at Holme and Sheringham between 16 March and 7 April. The second **Pallas's Leaf Warbler** *Phylloscopus proregulus* for Portugal stayed near Lagos from 31 December 2002 into January. On 10 April, one was seen at Rotterdam, Zuid-Holland, the Netherlands. In the Mediterranean, one was trapped on Porquerolles, Var, France, on 22 April. A singing **Siberian Chiffchaff** *P collybita tristis* was sound-recorded at S'Albufera, Mallorca, on 7 April. The first **Taiga Flycatcher** *Ficedula albicilla* for Britain was a first-summer male trapped at Flamborough Head, East Yorkshire, on 26 April and staying until 29 April. An unprecedented influx of at least 10 **Collared Flycatchers** *F albicollis* occurred in north-eastern Spain on 16-17 April. Two **Great Tits** *Parus major* trapped on Nolsøy on 2 May were the first for the Faeroes. The first nesting of **House Crows** *Corvus splendens* in Zuid-Holland away from the species' stronghold at Hoek van Holland occurred at Den Haag. In Denmark, the adult male **Spotless Starling** *Sturnus unicolor* was back at Tane Sø, Oksbøl, Jylland, from 15 April to at least 3 May; it was first seen here from mid-April to late May 2002. Male **African Chaffinches** *Fringilla coelebs africana/spodiogenys* turned up at Maasvlakke, Zuid-Holland, the Netherlands, on 4-5 April, at Mijoux, Ain, Jura, France, on 19 April and at Storfors, Värmland, Sweden, on 5 May. From 1 to at least 9 May, a **Dark-eyed Junco** *Junco hyemalis* was present on Out Skerries, Shetland, Scotland. A **Rock Bunting** *Emberiza cia* was claimed in Småland, Sweden, on 28 April. The first-winter male **Chestnut Bunting** *E rutila* at Uusikaupunki, Hanko, from 30 September to 1 October 2002 has recently been accepted as the first for Finland.

For a number of reports, publications in Birding World, Birdwatch, British Birds, Sandgrouse, Sovon-nieuws, Winging It, World Birdwatch and Xinhua News were consulted. I wish to thank Peter Alfrey (Azores), Chris Batty, Max Berlijn, David Bigas, Alain Chappuis, Tony Clarke (Canarian Nature Tours), Mark Constantine, Andrea Corso (Italy), Gunter De Smet, Jochen Dierschke, Hugues Dufourny, Enno Ebels, Adriano de Faveri, Raymond Galea (Malta), Ies Goedbloed, Gerard Gorman (eastern Europe), Barak Granit, Daniela Gruber, Detlef Gruber, Marcello Grussu (Sardinia/Tunisia), Ricard Gutiérrez (Spain), Axel Halley, Martin Helin, Gaukur Hjartarson (Iceland), Remco Hofland, Justin Jansen, Erling Jirle (Sweden), Yann Kolbeinsson (Iceland), Pierre Le Maréchal (France), André van Loon, Richard Millington, Geir Mobakken, Nial Moores, F Mueller, Killian Mullarney, Daniele Occhiato, Gerald Oreel, Menotti Passarella, Yoav Perlman (IRDC), Colin Richardson (UAE), Magnus Robb, Walter Roggeman, Nick Rossiter, Luciano Ruggieri, Nir Sapir (Israel), Holger Schmitt, Ray Tipper, Pierre Unge (Sweden) and Maxime Zucca (France) for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands
(arnoud.vandenberg@inter.nl.net)

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat voornamelijk de periode **maart-april 2003**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt.

Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland, e-mail cdna@dutchbirding.nl. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres, of via de website van de DBA op www.dutchbirding.nl.

Nederland

GANZEN TOT VALKEN De **Ross' Gans** *Anser rossii* van Stellendam, Zuid-Holland, bleef tot 27 april. Een andere werd op 22 april opgemerkt in polder IJdoorn bij Durgerdam, Noord-Holland. De concentratie **Dwergganzen** *A erythropus* verplaatste zich naar de Anjumer-

kolken, Friesland, met een maximum van 26 op 5 maart. Na half maart nam hier het aantal geleidelijk af tot één op 30 maart. Op 5 maart werden twee langsvliegende gezien in de Eemshaven, Groningen, en op 12 april verbleven er twee aan de Groningse kant van de Lauwersmeer. In de Prunjepolder, Zeeland, verbleef er één tot 13 april. In maart werden op andere plaatsen nog in totaal 10 gezien. **Groenlandse Kolganzen** *A albifrons flavirostris* werden gevonden op 9 maart (twee) bij Garrelsweer, Groningen, en van 22 tot 24 maart (één) in Polder Demmerik bij Vinkeveen, Utrecht. Er werden in totaal 19 **Roodhalsganzen** *Branta ruficollis* gemeld met nagenoeg de gehele periode maximaal twee op Schiermonnikoog, Friesland, en maximaal vier in het Lauwersmeergebied. Drie, waarvan twee geringd, liepen op 25 april in de Arkemheense Polder, Gelderland. Grote groepen **Witbuikrotganzen** *B hrota* bleven tot 2 maart (maximaal 42) in de Pettempolder, Noord-Holland, en (maximaal 30) bij Smerp op Wieringen, Noord-Holland. In het Waddengebied werden er gedurende de periode her en der nog c 30 gezien waaronder zeven op 22 maart op Ameland, Friesland, en vier op 17 april op Schiermonnikoog. Op 2 maart werd een dode gevonden bij de Bandpolder, Friesland. Vanuit de

203 Roodstuitzwaluw / Red-rumped Swallow *Hirundo daurica*, Eijsder Beemden, Limburg, 19 april 2003
(Karel Lemmens)

204 Steppekiekendief / Pallid Harrier *Circus macrourus*, Eemshaven-Oost, Groningen, 26 april 2003
(Marnix Jonker)

Delta kwamen geen meldingen meer. Ongeveer 18 **Zwarte Rotganzen** *B nigricans* werden gezien, vrijwel alle in het Waddengebied. De **Grote Tafeleend** *Aythya valisineria* van het Noordhollands Duinreservaat bij Castricum werd voor het laatst gezien op 5 maart. **Witoogeenden** *A nyroca* zwommen op 4 en 5 maart bij Windesheim, Overijssel, van 23 maart tot 2 april op het Hijkerveld, Drenthe, van 30 maart tot 29 april op De Baend bij Well, Limburg, op 30 maart (een paar) bij Valkenswaard, Noord-Brabant, vanaf 21 april één, met op 26 april zelfs twee, in het Kromslootpark bij Almere, Flevoland, en op 28 april op de Landschotse Heide, Noord-Brabant. Op 7 maart dook een mannetje **Ringsnaveleend** *A collaris* op bij Windesheim. Op 2 april vloog een onvolwassen mannetje **Koningseider** *Somateria spectabilis* langs Bloemendaal aan Zee, Noord-Holland. Een mannetje **Brilzee-eend** *Melanitta perspicillata* vloog op 22 april langs de Zuidpier van IJmuiden, Noord-Holland. De Ouderkerkerplas, Noord-Holland, leverde al eerder **Amerikaanse Smienten** *Mareca americana* op; dit jaar verbleef er één van 6 tot 14 april. Een andere zwom van 30 maart tot 6 april weer in de Reeuwijkse Plassen, Zuid-Holland. Een mannetje **Blauwvleugeltaling** *Anas discors* vloog langs Camperduin, Noord-Holland, op 15 april. Van 7 tot 17 maart was een **Amerikaanse Wintertaling** *A carolinensis* te zien in de Prunjepolder. Op 20 maart werden ten noorden van de Brouwersdam, Zuid-Holland, c 600 **Roodkeelduikers** *Gavia stellata* geteld met daarbij twee

Ijsduikers *G immer*. Een **Vaal Stormvogeltje** *Oceanodroma leucorhoa* trok op 8 maart langs Camperduin. De **Dwergaalscholver** *Microcarbo pygmeus* die op 1 maart werd ontdekt in de Eijsder Beemden, Limburg, en die in het Nederlands-Belgisch grensgebied verbleef, werd voor het laatst op 26 maart gezien. In Zeeland werden **Kuifaalscholvers** *Stictocarbo aristotelis* op 8 maart bij Neeltje Jans en langs Westkapelle gezien. Twee **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* waren met hun nest te bewonderen in het parkje bij de Euromast in Rotterdam, Zuid-Holland, en een onvolwassen vogel was op 25 april aanwezig in de Reeuwijkse Plassen. In de Delta verbleven begin maart slechts kleine aantallen **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta*, maar vanaf half april doken er toch weer meer op, ook elders in het land, tot aan Terschelling toe. Tellingen van grote aantallen **Grote Zilverreigers** *Casmerodius albus* vonden plaats op 15 maart (acht) bij Budel-Dorplein, Noord-Brabant, en (17) op de Strabrechtse Heide, Noord-Brabant, en op 13 april (18) in de Oostvaardersplassen, Flevoland. Overtrekkende **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* werden gezien op 13 april op de Hoge Veluwe, Gelderland, op 18 april (twee) bij Leiden, Zuid-Holland, en op 19 april bij Roggebotsluis, Flevoland. Vanaf 12 april trokken maar liefst c 75 **Zwarte Wouwen** *Milvus migrans* door. Van het eveneens grote aantal van c 110 **Rode Wouwen** *M milvus* werden ongeveer 70 gezien vanaf 13 april, met op sommige trektelposten wel drie à vier op één dag. Ook eind maart was er een

Recente meldingen

205 Slechtvalk / Peregrine Falcon *Falco peregrinus*, Hemwegcentrale, Amsterdam, Noord-Holland, 12 april 2003 (Ronald van Dijk) **206** Korhoen / Black Grouse *Tetrao tetrix*, mannetje, Holterberg, Overijssel, 25 april 2003 (Chris van Rijswijk) **207** Middelste Bonte Specht / Middle Spotted Woodpecker *Dendrocopos medius*, Elzetterbos, Limburg, 5 april 2003 (Karel Lemmens) **208** Grijskopspecht / Grey-headed Woodpecker *Picus canus*, Oosterbeek, Gelderland, 3 mei 2003 (Leo J R Boon/Cursorius)

piekje. De twee in de omgeving van Oosterland, Zeeland, bleven tot ten minste 12 maart. **Zeearenden** *Haliaeetus albicilla* verbleven tot 20 maart in het gebied van de Korendijkse Slikken en Tiengemetten, Zuid-Holland, en tot 26 maart in de Kennemerduinen, Noord-Holland. Andere werden gezien op 22 maart over Leeuwarden, Friesland, op 23 maart en 21 april in de Bandpolder, op 26 maart over Heiloo, Noord-Holland, op 17 april over de Dollard, Groningen, op 18 april bij Bakkeveen, Friesland, en over het Fochteloërveen, Friesland, op 19 april in Diependal, Drenthe, en op 20 april in de Eemshaven, Groningen. Op 23 maart werd een **Slangenarend** *Circaetus gallicus* gemeld aan de Belgische kant van de grens ter hoogte van Stein, Limburg; de vogel is vermoedelijk de Maas overgestoken. De Eemshaven was goed voor **Steppiekendieven** *Circus macrourus* met een mannetje op 16 april en maar liefst twee 'ringtails' op 25 april waarvan één ook de dag daarna nog een tijdje aanwezig was. Een ander mannetje passeerde op 21 april de waarnemers bij Breskens, Zeeland. Na een eerste op 6 april trokken vanaf 12 april zo'n 55 **Grauwe Kiekendieven** *C. pygargus* door. Hiervan werden er 11 op 25 april in de Eemshaven gezien. Eén **Visarend** *Pandion haliaetus* verbleef tot ten minste 4 maart aan de oostkant van de Lauwersmeer. Vanaf eind maart werden c 110 Visarenden doorgegeven, voornamelijk van 12 tot 22 april. Het hoogste aantal op één dag was vijf op 21 april over Schiermonnikoog. Het uitzonderlijk gunstige weer in april bracht ook **Roodpootvalken** *Falco vesperinus* naar Nederland. Een 15-tal werd gezien tussen 12 en 25 april, waaronder drie foeragerend in de avond van 18 april langs de dijk bij Roggebotsluis, Flevoland.

KRAANVOGELS TOT ALKEN **Kraanvogels** *Grus grus* waren nog ruim vertegenwoordigd met c 795 exemplaren, waarvan het merendeel (c 600) op 4 en 6 maart. Twee **Steltkluten** *Himantopus himantopus* verbleven op 25 april langs de Praamweg, Flevoland. **Morinelplevieren** *Charadrius morinellus* werden gezien op 14 april en van 25 tot 30 april (maximaal drie) op de Maasvlakte, Zuid-Holland, op 19 april in de Bandpolder, op 21 april langs Breskens, van 22 tot 26 april in de Ezumakeeg, Friesland, en op 24 april (twee) bij Oudebildtzijl, Friesland. Op 16 maart werd een mogelijke **Steppiekievit** *Vanellus gregarius* gemeld bij Leiderdorp, Zuid-Holland, en op 24 en 25 maart dook een zekere op in Polder Groot-Koninkrijk bij 's-Gravendeel, Zuid-Holland. Vanaf 12 april werden reeds 11 **Poelruiters** *Tringa stagnatilis* waargenomen. Op 24 april werd een **Grauwe Franjepoot** *Phalaropus lobatus* gezien bij de Philipsdam, Zeeland. **Middelste Jagers** *Stercorarius pomarinus* vlogen op 19 en 26 april langs Huisduinen, Noord-Holland. Op 21 april passeerden maar liefst 119 **Zwartkopmeeuwen** *Larus melanocephalus* Breskens. Een klapper was de eerste **Audouins Meeuw** *L. audouinii* voor Nederland die in de voormiddag van 1 mei aanwezig was op Neeltje Jans, Zeeland. Helaas voor velen was de vogel al weer snel vertrokken (klaarblijkelijk naar Kent, Engeland). **Kleine Burgemeesters** *L. glaucoides* trokken op 14 april langs

Breskens en op 27 april langs de Belkmerweg ter hoogte van Sint-Maartenszee, Noord-Holland. **Grote Burgemeesters** *L. hyperboreus* werden gezien op 1 en 9 maart in Den Helder, Noord-Holland, op 8 maart bij Camperduin, op 8 maart en 12 en 13 april in de Eemshaven, op 21 maart bij Griend, Friesland, op 23 maart bij Ferwert, Friesland, en op 19 april langs Huisduinen. Vanaf 14 april trokken reeds 17 **Lachsterns** *Gelochelidon nilotica* door Nederland. De beste locaties waren uiteraard de Eemshaven en Breskens, maar het drietal op Schiermonnikoog op 20 april was ook aardig. Een leuke binnenlandwaarneming betrof twee exemplaren die op 14 april de Nederrijn in noordelijke richting overstaken bij de Blauwe Kamer, Gelderland. C 20 **Reuzensterns** *Sterna caspia* verschenen vanaf 12 april. Hiervan pleisterden enige tijd maximaal zeven bij de Makkumerwaard, Friesland. Op 30 april werden **Witwangsterns** *Chlidonias hybrida* waargenomen in het Bargerveen, Drenthe, en in de Hilversumse Bovenmeent, Noord-Holland. Een boottocht buitengaats ten noorden van Ameland leverde op 2 maart onder meer 19 **Alken** *Alca torda* op. De **Kleine Alk** *Alle alle* van Zoetermeer, Zuid-Holland, bleef tot 3 maart, op 16 maart werd één exemplaar waargenomen bij Huisduinen en op 29 april vlogen er vijf langs Callantsoog, Noord-Holland. Op 8 maart vloog een **Papegaaiduiker** *Fratercula arctica* langs Camperduin. Een dood exemplaar werd op 4 april aangetroffen op Rottumerplaat, Groningen.

KOEKOEKEN TOT GORZEN Al op 16 maart werden roepende **Koekoeken** *Cuculus canorus* gemeld bij de Holterberg, Overijssel, en in het Fochteloërveen, Drenthe/Friesland. Een slecht bericht is dat één van de **Oehoes** *Bubo bubo* van de Sint-Pietersberg bij Maastricht, Limburg, op 12 april dood werd aangetroffen. In Eindhoven, Noord-Brabant, werd op 10 april een uit gevangenschap ontsnapt exemplaar in een tuin aangetroffen. Een **Alpengierzwaluw** *Apus melba* trok op 15 april over de telpost in de Eemshaven. **Hoppen** *Upupa epops* werden gezien op 13 april over het Kennemermeer, Noord-Holland; op 15 april tussen Visvliet en Burum, Groningen; op 15 en 16 april bij Neerkant, Noord-Brabant; van 14 tot 20 april op het Roggebotzand, Flevoland; op 16 april over de Brouwersdam, te Wijk bij Duurstede, Utrecht, en bij de Reigersplas langs de Ooievaarsweg, Flevoland; van 17 tot 19 april bij Hargen aan Zee, Noord-Holland; op 17 april bij Venlo, Limburg; op 24 april in Groningen, Groningen; op 26 april bij de vinkenbaan te Castricum; en op 29 april (en enkele dagen eerder) tussen Eelde en Peize, Drenthe. Vanaf 15 april werden ten minste 30 **Draaihalzen** *Jynx torquilla* gevonden met alleen al op 27 april 11 in het Lauwersmeergebied. De **Grijskopspecht** *Picus canus* van de Hemelse Berg bij Oosterbeek, Gelderland, werd daar de gehele periode gezien. Op 12 april werd een **Middelste Bonte Specht** *Dendrocopos medius* aangetroffen in De Hamert, Limburg, hetgeen een stuk ten noorden is van het reguliere verspreidingsgebied in deze provincie. Een vroege **Oeverzwaluw** *Riparia riparia* werd op 11 maart opgemerkt in

Recente meldingen

209 Dwergaalscholver / Pygmy Cormorant *Microcarbo pygmeus*, Eijsder Beemden, Limburg, 23 maart 2003 (*Karel Lemmens*) **210** Amerikaanse Smient / American Wigeon *Mareca americana*, mannetje, Ouderkerkerplas, Ouderkerk aan de Amstel, Noord-Holland, 6 april 2003 (*Jan den Hertog*) **211-212** Steppekiekendief / Pallid Harrier *Circus macrourus*, mannetje, Breskens, Zeeland, 21 april 2003 (*Garry Bakker*) **213-214** Steppekiekendief / Pallid Harrier *Circus macrourus*, mannetje, Eemshaven-Oost, Groningen, 16 april 2003 (*Eric Koops*)

- 215 Steppekievit / Sociable Lapwing *Vanellus gregarius*, 's-Gravendeel, Zuid-Holland, 25 maart 2003 (Max Berlijn)
216 Morinelplevier / Eurasian Dotterel *Charadrius morinellus*, Maasvlakte, Zuid-Holland, 30 april 2003 (Jack Folkers)
217 Hop / Eurasian Hoopoe *Upupa epops*, Hargen aan Zee, Noord-Holland, 17 april 2003 (Jan Mulder) 218 Roze Spreeuw / Rose-coloured Starling *Sturnus roseus*, Ridderkerk, Zuid-Holland, 25 april 2003 (Willem van Rijswijk)
219 Dwerggors / Little Bunting *Emberiza pusilla*, Den Hoorn, Texel, Noord-Holland, 20 maart 2003 (Erik Menkveld)
220 Waterrietzanger / Aquatic Warbler *Acrocephalus paludicola*, Punthorst, Overijssel, 23 april 2003 (Roland Jansen)

Recente meldingen

221 Afrikaanse Vink / African Chaffinch *Fringilla coelebs africana/spodiogenys*, mannetje, Maasvlakte, Zuid-Holland, 5 april 2003 (Harm Niesen)

de Roswaard bij Doornenburg, Gelderland. Tot begin mei werd een ongekend aantal van 13 **Roodstuit-zwaluwen** *Hirundo daurica* waargenomen: op 15 april en 4 mei langs Breskens, op 16 april in het Zwanewater, Noord-Holland, op 19 april in de Amsterdamse Waterleidingduinen, Noord-Holland, aan het Drontermeer, Flevoland, en in de Eijdsder Beemden, op 20 april wederom kort in de AW-duinen, op 21 april over de Eemshaven en Schiermonnikoog, op 2 en 3 mei één en op 4 en 5 mei zelfs twee in De Geul op Texel, Noord-Holland, op 3 mei over Middelburg, Zeeland, en op de Vlinderbalg, Groningen, en op 4 mei over Bakkeveen, Friesland. **Grote Piepers** *Anthus richardi* trokken op 16 april over de Kamperhoek, Flevoland, op 21 april langs Breskens en op 26 april over de Eemshaven. Na een vroege **Duinpieper** *A campestris* op 29 maart langs Den Oever, werden er vanaf 11 april c 30 gezien, zowel overtrekkend als kort ter plaatse. Recordaantallen van c 382 000 en c 182 000 **Graspieters** *A pratensis* vlogen over de telpost bij Breskens op respectievelijk 15 en 16 april. Een 20-tal **Roodkeelpiepers** *A cervinus* werd doorgegeven vanaf 13 april, nagenoeg allemaal overvliegende. In maart waren nog c 250 **Pestvogels** *Bombycilla garrulus* op diverse locaties aanwezig met 30 op 4 maart in Nieuwegein, Utrecht, 30 op 7 maart in Borne, Overijssel, maximaal 27 tot 24 maart in Wijk bij Duurstede, Utrecht, en maximaal 42 eind maart in Geulle, Limburg. Behalve een groep van maximaal c 50 die het van 23 maart tot 21 april uit-

hield op de Holterberg, Overijssel, werden er in april nog slechts zeven gemeld. Een **Waterspreeuw** *Cinclus cinclus* werd op 19 april waargenomen nabij Valkenburg, Limburg. Opvallende aantallen **Beflijsters** *Turdus torquatus* op trek waren c 50 op 15 en 44 op 16 april bij Breskens en c 50 op 25 april over de Eemshaven. Op 14 april werd een **Cetti's Zanger** *Cettia cetti* gevangen op de vinkenbaan te Castricum. Vanaf 26 april zat er een te zingen bij 't Kiekgat bij Stellendam; op 26 en 30 april waren er zelfs twee! Op 24 april vielen voor de telpost Breskens twee **Graszangers** *Cisticola juncidis* in die ook nog begonnen te zingen. Een **Waterrietzanger** *Acrocephalus paludicola* werd op 23 april geobserveerd bij Punt-horst, Overijssel, en een andere werd op 25 april gevangen en geringd aan het Zwarte Meer, Overijssel. Bij Westkapelle verbleef op 26 en 27 april een **Baardgrasmus** *Sylvia cantillans*. Opmerkelijk is de waarneming van een **Pallas' Boszanger** *Phylloscopus proregulus* op 10 april in Rotterdam-Oost, Zuid-Holland. Van 1 tot 3 maart werd een **Siberische Tjiftjaf** *P collybita tristis* gezien in Zwolle, Overijssel. Vermoedelijke paartjes **Buidelmezen** *Remiz pendulinus* werden vanaf 21 maart gezien bij Groningen en op 23 maart bij Gasteren, Drenthe. Daarnaast werd een 10-tal gemeld, voornamelijk in april. Een **Klapekster** *Lanius excubitor* die tot ten minste 18 maart in het Noordhollands Duinreservaat verbleef, leek aanvanke-lijk een aantal kenmerken van Zuidelijke Klapekster

L meridionalis te hebben. Vanaf 30 april verbleef een **Roodkopkluwvier** *L senator* op Texel. Behalve de 12 **Huis kraaien** *Corvus splendens* van Hoek van Holland, Zuid-Holland, waren er eind april ook vier bij Ockenburgh in Den Haag, Zuid-Holland. Vier **Raven** *C corax* die kennelijk een eind uit de richting waren, zweefden op 15 april over Voorhout, Zuid-Holland. Bij Ridderkerk, Zuid-Holland, werd op 25 en 26 april een **Roze Spreeuw** *Sturnus roseus* gezien. Voor de zekerheid rukten alle soortenjagers uit voor het mannetje **Afrikaanse Vink** *Fringilla coelebs africana/spodiogenys* dat op 4 en 5 april op de Maasvlakte verbleef. **Orto-**

lanen *Emberiza hortulana* werden gezien op 15 april op Rottumerplaat, op 20 april in de Groote Peel, Noord-Brabant, op 25 april over de Eemshaven, van 27 tot 30 april in Lauwersoog, Groningen, op 29 april kort bij Bergschenhoek, Zuid-Holland, en op 30 april, eveneens kort, op de Maasvlakte en bij Heel, Limburg. De precieze locatie van een **Dwerggors** *E pusilla* van 16 tot 22 maart in Den Hoorn op Texel werd niet vrijgegeven. Op 18 april werd een exemplaar gemeld bij Camperduin. Bij Sibbe, Limburg, werden op 16 maart nog c 20 **Grauwe Gorzen** *Emberiza calandra* geteld en op 30 april verscheen er één op Rottumerplaat.

Ruud M van Dongen, Taalstraat 162, 5261 BJ Vught, Nederland
 Klaas Haas, Turkooisstraat 8, 9743 KZ Groningen, Nederland (klaas.haas@dutchbirding.nl)
 Peter W W de Rouw, Schoolstraat 3-bis, 3581 PM Utrecht, Nederland (prouw@magmagroup.nl)

België

ZWANEN TOT IBISSEN Tot 3 maart verbleef de adulte **Wilde Zwaan** *Cygnus cygnus* nog bij Kessel, Antwerpen. Op 1 maart liepen twee **Dwergganzen** *Anser erythropus* bij Woumen, West-Vlaanderen, en op 2 maart was hier nog een exemplaar aanwezig. Op 9 maart waren nog steeds drie **Ross' Ganzen** *A rossii* te zien in de Achterhaven van Zeebrugge, West-Vlaanderen. De twee **Witbuikrotganzen** *Branta hrota* werden op 29 maart voor het laatst gezien te Oostende, West-Vlaanderen. Van 16 tot 23 maart verbleef een mannetje **Amerikaanse Smient** *Mareca americana* in de Achterhaven van Zeebrugge. Op ten minste de eerste dag had deze gezelschap van een typisch vrouwtje. De Europese influx van **Amerikaanse Wintertalingen** *Anas carolinensis* was in België voelbaar door waarnemingen te Mechelen, Antwerpen, op 3 en 9 maart; te Machelen, Vlaams-Brabant, van 6 tot 15 maart; te Steendorp, Oost-Vlaanderen, op 18 maart; en te Oud-Heverlee, Vlaams-Brabant, op 11 april. Uiteraard ging het telkens om mannetjes. In maart werden nog vijf **Krooneenden** *Netta rufina* opgemerkt. Het mannetje **Ringsnaveleend** *Aythya collaris* verbleef nog tot 20 maart op Blokkersdijk, Antwerpen. Mannetjes **Witoogeend** *A nyroca* verbleven nog te Gent, Oost-Vlaanderen, op 1 maart; te Machelen op 2 maart; te Dendermonde, Oost-Vlaanderen, op 29 maart; en te Zemst, Vlaams-Brabant, op 13 april. Van 25 maart tot 9 april was een vrouwtje aanwezig bij Kalmthout, Antwerpen. Op 5 en 6 maart zwom een vrouwtje **Ijseend** *Clangula hyemalis* te Hermalle-sous-Argenteau, Liège, van 20 tot 22 maart een vrouwtje te Oostende, en op 11 april één te Oostduinkerke, West-Vlaanderen. Op 11 april was het adulte mannetje **Brilzee-eend** *Melanitta perspicillata* nog aanwezig op zee ter hoogte van Oostduinkerke. Op 23 en 24 april zwom een eerste-zomer **Roodkeelduiker** *Gavia stellata* te Kluizen, Oost-Vlaanderen. Een tweede-winter **Parelduiker** *G arctica*, die op 25 en 26 april te Scholen, Limburg, verbleef, werd van 26 tot 28 april waargenomen bij Kessel. De enige **Kuifduiker** *Podiceps auritus*

werd op 9 maart gezien te Zeebrugge. De **Dwergaalscholver** *Microcarbo pygmeus* in prachtkleed die bij Oost-Maarland, Limburg, Nederland, werd ontdekt, stak tussen 3 en 23 maart regelmatig de grens over en foerageerde tot op de plas van Hermalle-sous-Argenteau. Bijzonder spectaculair was de overtrekkende groep van vier **Roze Pelikanen** *Pelecanus onocrotalus* over Leuze-en-Hainaut, Hainaut, op 9 april. Er werden 21 **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* opgemerkt met als hoogste concentratie 'slechts' 12 te Knokke, West-Vlaanderen, op 23 maart. In totaal c 30 **Grote Zilverreigers** *Casmerodius albus* werden gezien te Aalter, Oost-Vlaanderen; Brecht, Antwerpen; Bredele, West-Vlaanderen; Erps-Kwerps, Limburg; Genk, Limburg (vier); Gierle, Antwerpen (twee); Kalmthout; Lier, Antwerpen (twee); Mechelen; Merelbeke, Oost-Vlaanderen; Miskom, Vlaams-Brabant; Nazareth, Oost-Vlaanderen (drie); Neerijse, Vlaams-Brabant; Scholen (drie); Sint-Agatha-Rode, Vlaams-Brabant; Turnhout, Antwerpen; Wintam (Bornem), Antwerpen; Zand-

222 Amerikaanse Smient / American Wigeon *Mareca americana*, mannetje, Zeebrugge, West-Vlaanderen, 23 maart 2003 (Peter Boesman)

Recente meldingen

223 Gele kwikstaart / yellow wagtail *Motacilla*, mannetje, Koningshooikt, Antwerpen, 28 april 2003
(Kris De Rouck)

224 Kleine Kortteenleeuwerik / Lesser Short-toed Lark *Calandrella rufescens*, Zeebrugge, West-Vlaanderen,
27 april 2003 (Koen Verbanck)

voorde, West-Vlaanderen; Zeebrugge (twee); en Zonhoven, Limburg. De eerste **Purperreiger** *Ardea purpurea* vloog reeds op 23 maart over Zeebrugge. Op 30 maart werd er één gezien bij Berlare, Oost-Vlaanderen. In april werden er 39 geteld met als topdag acht over Zeebrugge op 13 april. De voorlopig enige **Zwarte Ooievaar** *Ciconia nigra* vloog op 16 april over Ath, Hainaut. Maart was goed voor c 74 **Ooievaars** *Ciconia* waaronder een groep van 20 over Zaventem, Vlaams-Brabant, op 13 maart. In april volgden er nog 43, waaronder een groep van 26 over Zandvoorde op 16 april. Een **Zwarte Ibis** *Plegadis falcinellus* vloog op 19 maart samen met 17 Lepelaars *Platalea leucorodia* over Oostende.

WOUWEN TOT STERNS Na de eerste **Zwarte Wouw** *Milvus migrans* te Dilsen-Stokkem, Limburg, op 12 maart waren er waarnemingen te Lier op 23 en te Steendorp op 29 maart. In april volgden er nog eens 38. In maart en april werden in totaal 18 **Rode Wouwen** *M. milvus* waargenomen met een duidelijke piek half april. Bij Genk, op de grens met Nederland, werd op 23 maart een **Slangenarend** *Circaetus gallicus* herkend. In de tweede helft van april trokken 12 **Grauwe Kiekendieven** *Circus pygargus* over, waarvan drie over Zandvoorde op 16 april. De juveniele **Ruigpootbuizerd** *Buteo lagopus* bleef nog tot ten minste 30 maart aanwezig bij Beveren, Oost-Vlaanderen. Op 25 maart werd de eerste **Visarend** *Pandion haliaetus* opgemerkt bij Born, Liège; daarna volgden nog zes maart- en 33 april-waarnemingen; het gros trok vooral door in de tweede helft van april. Een vrouwtje **Roodpootvalk** *Falco vespertinus* vloog op 25 april over Knokke. Er waren opvallend minder waarnemingen van **Porseleinhoenders** *Porzana porzana* dan normaal. De trek van **Kraanvogels** *Grus grus* voltrok zich gespreid over heel de maand maart: er werden in totaal 2877 exemplaren geteld; 5 maart was de meest opvallende piekdag (meer dan 760) maar de grootste groepen trokken over Virton, Luxembourg, op 6 maart (910) en Buzenol, Luxembourg, op 7 maart (1063). In april volgden waarnemingen te Tienen, Vlaams-Brabant, op 9, 19 en 26 april (respectievelijk drie, één en één); Zandvoorde op 15 april (negen); en Wintam (Bornem) op 23 april. Op 18 maart werd de **Oostelijke Kraagtrap** *Chlamydotis macqueenii* van Lombardsijde, West-Vlaanderen, via Parijs naar Taïf, Saoedi-Arabië, overgevlogen. Daarna werden de beelden van de vrijlating verspreid. Twee **Steltkluten** *Himantopus himantopus* vertoefden op 14 april bij Bredene. Op 15 april verbleef een **Griël** *Burhinus oediconemus* bij Longchamps. Bij Burdinne, Namur, liepen op 16 april zeven **Morinelplevieren** *Charadrius morinellus* en op 27 april vloog er één over Lier. Verrassend was de waarneming van een overtrekkende **grijze snip** *Limnodromus* te Zeebrugge op 20 april. Op 13 april werd een **Poelruiter** *Tringa stagnatilis* gevangen en geringd te Veurne, West-Vlaanderen; op 14 en 15 april werden er respectievelijk drie en twee gezien te Longchamps; op 15 april één te Diepenbeek, Limburg; en van 18 tot 20 april één te Oud-Heverlee. De hoogste telling van **Zwartkopmeeuwen** *Larus melanocephalus*

225 Buidelmees / Eurasian Penduline Tit *Remiz pendulinus*, Lier-Anderstad, Antwerpen, 23 maart 2003 (Kris de Rouck)

bedroeg 136 bij Rijkevorsel, Antwerpen, op 5 april. Op 9 maart pleisterde een adulte **Ringsnavelmeeuw** *L. delawarensis* te Roksem, West-Vlaanderen, en op 24 maart was er kortstondig een adulte aanwezig te Bredene. De adulte **Grote Burgemeester** *L. hyperboreus* van Oostende werd op 1 maart voor het laatst opgemerkt. Op 15 maart werd een eerste-winter gezien bij Diepenbeek. Langs Knokke trokken op 13 april twee **Reuzensterms** *Sterna caspia* en op 20 april vloog een **Lachstern** *Gelochelidon nilotica* langs Koksijde, West-Vlaanderen.

GIERZWALUWEN TOT GORZEN Op 14 april trok een **Alpengierzwaluw** *Apus melba* over Bredene. **Hoppen** *Upupa epops* werden gezien op 11 april te Genk; op 15 april te Raversijde, West-Vlaanderen; en op 18 april bij Knokke. **Draaihalzen** *Jynx torquilla* deden het rustig aan met waarnemingen te Diepenbeek op 15 april en te Heist, West-Vlaanderen, op 17 en 26 april. De publiekstrekker én een nieuwe soort voor België was de **Kleine Kortteenleeuwerik** *Calandrella rufescens* die zich op 26 en 27 april voortreffelijk liet bekijken in de Voorhaven van Zeebrugge. Op 21 april was daar ook een **Strandleeuwerik** *Eremophila alpestris* aanwezig. Te Zwijndrecht, Antwerpen, werd op 10 april een **Grote Pieper** *Anthus richardi* ontdekt. De eerste **Duinpieper** *A. campestris* verscheen op 18 april te De Panne. Op 19 en 20 april werden er drie gezien te Tienen; op 20

Recente meldingen

april één te Mol-Postel, Antwerpen; op 25 april één bij Zeebrugge; en op 26 april één te Heist. Op 14 april vloog de eerste **Roodkeelpieper** *A cervinus* over Zeebrugge; op 23 april werd er één opgemerkt op de Werf van de Kluisendokken, Oost-Vlaanderen; en op 25 april één te Zeebrugge. Op 28 en 29 april pleisterde bij Koningshooikt (Lier) een hybride gele kwikstaart *Motacilla* met **Balkankwikstaart** *M feldegg*-oorsprong. **Pestvogels** *Bombycilla garrulus* werden gezien te Duffel-Rumst-Walem, Antwerpen, (zeven) van 1 tot 25 maart; Brugge, West-Vlaanderen, één tot 1 maart; Turnhout (maximaal acht) van 20 tot 29 maart; en Haasrode, Oost-Vlaanderen, (drie) op 30 maart. Een mannetje **Roodsterblauwborst** *Luscinia svecica svecica* werd op 11 april gemeld te Diepenbeek. Tussen 7 en 20 april trok een massa aan **Beflijsters** *Turdus torquatus* langs, met tellingen van 15 te Koksijde op 14 april; te Bredene waren er 29 op 15 april en wel 40 op 14 april. **Cetti's Zangers** *Cettia cetti* blijven hun opmars doorvoeren, vooral voelbaar in de kuststreek, maar er was

ook weer een zangpost bij Willebroek, Antwerpen. **Graszangers** *Cisticola juncidis* bezetten ook dit jaar weer de klassieke plaatsen in het havengebied van Zeebrugge. Op 20 april zong een **Waterrietzanger** *Acrocephalus paludicola* te Tienen. **Buidelmezen** *Remiz pendulinus* werden waargenomen te Lier (zes); Lokeren, Oost-Vlaanderen (twee); Mechelen; Tienen (12); en Vilvoorde. Op 24 april was een vrouwtje **Grauwe Klauwier** *Lanius collurio* aanwezig in de Zwinbosjes te Knokke. De laatste **Sneeuwogors** *Plectrophenax nivalis* werd op 18 april gezien te De Panne.

Deze waarnemingsrubriek kwam tot stand met medewerking van Ken Lossy (Natuurpunt-vogellijn: 015-330194) en verder Peter Collaerts (Vlaams-Brabant), Frank De Scheemaeker (Mergus), Koen Leysen (Limburg) en Willy Verschueren (Groenlink). Ook de hulp van al diegenen die (hun) waarnemingen inspraken op de Natuurpunt-vogellijn was hier onontbeerlijk.

Gerald Driessens, Pastoriestraat 16, 2500 Lier, België (gerald.driessens@pandora.be)

DB Actueel

Afrikaanse Vink op Maasvlakte Op vrijdag 4 april 2003 werd door Hugo van der Slot langs de Slufterweg op de Maasvlakte, Zuid-Holland, een afwijkende Vink *Fringilla coelebs* waargenomen. Na raadpleging van een vogelgids realiseerde hij zich dat de vogel veel weg had van een mannetje Afrikaanse Vink *F c africana/spodiogenys*. De vink was inmiddels verdwenen in de duindoorns aan de andere kant van de weg maar werd na een uur weer teruggevonden, toen ook het geluid werd gehoord (een mus-achtig *tjip*). De gewaarschuwd Pim Stins kon de waarneming bevestigen en piepte de vogel door. De volgende morgen werd de vink al vroeg teruggevonden en kon hij de rest van de dag met tussenpozen prima worden gezien aan weerszijden van de weg, solitair foeragerend op de grond tussen de duindoorns. Op zondag 6 april werd de vogel niet meer aangetroffen. Hij liet zich eenvoudig als mannetje Afrikaanse Vink determineren op basis van de blauwgrijze zijkop en kruin, het zwarte masker met de onderbroken witte oogring, de roze onderdelen en de olijfgroene bovendelen. Ook de roep was kenmerkend en opvallend anders vergeleken met die van een Europese Vink.

Afrikaanse Vink omvat twee taxa met een verschillend verspreidingsgebied; *F c africana* van Marokko oost tot noordwestelijk Tunesië en *F c spodiogenys* in centraal en oostelijk Tunesië. Ze verschillen onder meer in de hoeveelheid roze op de onderdelen en de kleur van de stuit, maar deze kenmerken zijn bij beide ondersoorten variabel. De vogel van de Maasvlakte had een groene stuit en blauwgrijze bovenstaartdek-

veren en was tamelijk roze op de onderdelen, wat zou kunnen wijzen op *africana*.

Er is maar een handjevol gevallen bekend van Afrikaanse Vink voor Europa, waarbij opvalt dat bijna alle waarnemingen in april plaatsvonden (twee in Zweden, op 5 april 1998 en 5 mei 2003; twee in Noorwegen, op 13 april 1998 en 12 april 2002; en één in Frankrijk, op 19 april 2003). De waarneming van een roepend vrouwtje in de Eemshaven, Groningen, op 30 april 1999, is nog in behandeling bij de CDNA. Van laatstgenoemde vogel zijn geluidsoptnamen gemaakt die zijn te beluisteren op de Dutch Birding-website (www.dutchbirding.nl). Een vogel met kenmerken van Afrikaanse Vink die van 9 tot 25 april 1994 en van 2 tot 21 januari 1995 in een tuin in Essex, Engeland, werd gezien is afgewezen door de Britse zeldzaamhedencommissie op basis van inconsistenties in het verenkleed. Zo had deze vogel een groene in plaats van blauwgrijze oorstreek en vertoonde de vogel een grijze borstband, terwijl bij onderzoek in balgencollecties van meer dan 100 mannetjes *africana/spodiogenys* in het Natural History Museum in Tring, Engeland, en in het Musée d'Histoire Naturelle in Parijs, Frankrijk, geen enkele vogel werd aangetroffen met deze kenmerken. Een derde kenmerk van de vogel van Essex dat niet overeenkwam met *africana/spodiogenys* was het ontbreken van de rozerode kleur op de onderdelen.

Afrikaanse Vinken staan bekend als standvogels. Dit maakt het waarnemingspatroon in Noordwest-Europa opmerkelijk, temeer daar er geen gevallen bekend zijn uit Zuid-Europa. Mogelijk heeft een deel van de geval-

len betrekking op vogels die met schepen zijn meegelift. Dit lijkt ook een mogelijkheid voor de vogel van de Maasvlakte, gezien de nabijheid van de Rotterdamse havens. Omdat de taxa ook in gevangenschap worden gehouden, is evenmin uit te sluiten dat (sommige) gevallen betrekking hebben op ontsnapte vogels.
MARTEN VAN DIJL

AFRICAN CHAFFINCH On 4-5 April 2003, a male African Chaffinch *Fringilla coelebs africana/spodiogenys* was present at Maasvlakte, Zuid-Holland, the Netherlands. The bird showed a blue-grey crown and nape, a black mask with a broken white eye-ring, and olive-green upperparts. If accepted, it constitutes the first record of a male for the Netherlands; a sound-recorded female at Eemshaven, Groningen, on 30 April 1999 is still under review by the Dutch rarities committee. Only a few European records are known, remarkably mostly from April. Taking into account the sedentary behaviour of both North African taxa, the possibility of ship-assisted vagrancy should not be ruled out.

Golf Roodstuitzwaluwen in april en mei Tussen 15 en 21 april en 2 en 5 mei 2003 werd een hoog aantal Roodstuitzwaluwen *Hirundo daurica* waargenomen in Nederland, waarbij vooral het aantal van zeven in april opvalt. De eerste van het voorjaar trok, bijna gewoontegetrouw, langs Breskens, Zeeland, op dinsdag 15 april. In de avond van 16 april werd een exemplaar waargenomen door Magnus Robb boven het meertje bij de ingang van het Zwanenwater bij Callantssoog, Noord-Holland. Op zaterdag 19 april verbleef een drietal

Roodstuitzwaluwen in Nederland, alle min of meer twitchbaar. Jan Joost Bakhuizen ontdekte rond 09:10 een exemplaar in een groep van c 50 Boerenzwaluwen *H. rustica*, Huiszwaluwen *Delichon urbica* en Oeverzwaluwen *Riparia riparia* in de Eijsder Beemden bij Oost-Maarland, Limburg. De vogels foerageerden boven het meest noordelijke (kleine) plasje in het gebied, dezelfde plek waar op 1 maart een adulte Dwergaalscholver *Microcarbo pygmeus* werd ontdekt. C 25 Limburgse vogelaars konden de vogel tot 11:50 van nabij waarnemen en fotograferen voordat deze in noordelijke richting over de Maas vertrok. Om 10:30 deze dag werd een Roodstuitzwaluw ontdekt door Dick Groenendijk boven het Drontermeer, Flevoland, ongeveer 2 km ten zuiden van de Roggebotsluizen. Deze vogel werd de hele middag rondvliegend boven het meer gezien. Rond 17:15 vond Pieter Thomas tijdens een wandeling door het zuidelijke deel van de Amsterdamse Waterleidingduinen, Noord-Holland, de derde van deze dag tussen enkele Boerenzwaluwen boven een kanaal nabij ingang Panneland. Laatstgenoemde vogel kon voor donker nog door een achttal waarnemers worden bekeken en bleek ook de volgende morgen nog aanwezig, al bleven waarnemingen toen vluchtig en beperkt tot 15:00. Op 21 april werden twee langsvliegende Roodstuitzwaluwen gemeld: rond het middaguur één in noord-oostelijke richting langs paal 10 op Schiermonnikoog, Friesland, en één om c 16:00 in oostelijke richting langs de telpost in de Oostelijke Eemshaven, Groningen.

Van 22 april tot 1 mei werden geen Roodstuitzwaluwen gemeld maar rond het eerste weekend van

226 Afrikaanse Vink / African Chaffinch *Fringilla coelebs africana/spodiogenys*, mannetje, Maasvlakte, Zuid-Holland, 5 april 2003 (Diederik Kok)

227-228 Roodstuitzwaluw / Red-rumped Swallow *Hirundo daurica*, Eijsder Beemden, Limburg, 19 april 2003
(Karel Lemmens)

mei druppelden er opnieuw waarnemingen binnen. Pieter Duin en Eric Menkveld ontdekten op 2 mei een Roodstuitzwaluw boven de Geul op Texel, Noord-Holland, die tot 5 mei aanwezig bleef en vanaf 4 mei werd vergezeld door een tweede. Op 3 mei trokken er exemplaren over Middelburg, Zeeland, en langs de Vlinderbalg aan de oostkant van het Lauwersmeergebied, Groningen. Op 4 mei vlogen er nog exemplaren langs Breskens en langs Bakkeveen, Friesland, en op 12 mei was een exemplaar ter plaatse bij het Jaap Deensgat in de Lauwersmeer, zodat de teller half mei al op 14 stond.

Roodstuitzwaluw wordt sinds 1988 vrijwel elk jaar in Nederland vastgesteld tijdens de voorjaarstrek. Het zwaartepunt van de waarnemingen ligt in mei. Tot 2003 zijn c 53 gevallen bekend, van c 60 vogels (niet allemaal ingediend bij of aanvaard door de CDNA). De beste jaren voor 2003 waren 1998 met acht, alle in het voorjaar (waarvan maar liefst zeven langstreckend bij Breskens!) en 2001 met negen, waarvan acht in het voorjaar (en drie langs Breskens). Tot 2003 waren in totaal slechts acht april-gevallen bekend – een aantal dat dus nu binnen een tijdsbestek van zeven dagen bijna werd geëvenaard! – en waren slechts zeven keer vogels langer dan een dag ter plaatse. In april-mei werden ook in Brittannië en Denemarken recordaantallen waargenomen. MARTEN VAN DIJL

RED-RUMPED SWALLOWS From 15 to 21 April 2003, seven Red-rumped Swallows *Hirundo daurica* were seen in the Netherlands, with three singles on 19 April alone. While no individuals were reported from 22 April to 1 May, the beginning of May produced another seven reports, including two together on Texel, Noord-Holland, adding up to an early spring total of 14. This unprecedented influx coincided with high numbers in, eg, Britain and Denmark. Before 2003, there have been c 53 records, of which only eight in April.

Kleine Kortteenleeuwerik te Zeebrugge: eerste voor Benelux Na de hele dag gewerkt te hebben, besloot ik op zaterdag 26 april 2003 in de late namiddag alsnog naar de Voorhaven van Zeebrugge, West-Vlaanderen, af te reizen, voornamelijk met de bedoeling meeuwen te bekijken. Ter plekke vernam ik van Kenny Hessel dat er in de nabijheid goed fotografeerbare Bepijlsters *Turdus torquatus* aanwezig waren. Aangezien het was gaan opklaren en de wind was gaan liggen besloot ik naar de plek te gaan in een poging om de vogels te 'digiscopen.' Terwijl ik langzaam van de Voorhaven wegreed hoorde ik omstreeks 19:15 door het open raam van de auto een roepje dat mij aan Kortteenleeuwerik *Calandrella brachydactyla* deed denken. Vanuit de auto zag ik een overvliegende leeuwerik, die gelukkig c 25 m verderop inviel. Een vlugge blik met de verrekijker leek inderdaad te bevestigen dat het een 'kortteenleeuwerik' betrof. De vogel zat op dat moment redelijk open maar de kans leek reëel dat hij weer op zou vliegen of tussen de nabijgelegen hoge vegetatie zou verdwijnen. Daarom besloot ik direct te proberen de vogel te digiscopen zonder eerst de vogel met de telescoop te bekijken. Gewaarschuwd door middel van de nodige handgebaren kreeg ook KH, die net kwam aanrijden, de vogel vrij snel in beeld. De vogel was de gehele tijd vrij onrustig, liep heen en weer en vervloog enkele malen over korte afstanden. Hierdoor was hij moeilijk te digiscopen en was hij niet steeds zichtbaar vanuit de auto. Voor de zekerheid maakte ik een groot aantal foto's, in de hoop me te verzekeren van een geslaagde opname. Na een drietal minuten vloog de vogel op, opgeschrikt door een langsrijdende auto, en verdween uit het zicht. Op dat moment hoorde KH op zijn beurt een roepje dat ook hem aan Kortteenleeuwerik herinnerde. Na een korte babbel werd de waarneming via de semafoon bekend gemaakt.

Een zoektocht met op de melding af gekomen vogelaars leverde in eerste instantie niets op. Aangezien er nu toch mensen ter plaatse waren besloot ik te profite-

ren van het laatste licht door alsnog de Beplijsters te gaan fotograferen. Toen ik naar huis reed verscheen om 21:07 via de semafoon plotseling de melding 'Kleine Kortteenleeuwerik'. Meteen daarop, met de auto aan de kant, bekeek ik de digitale foto's uitvergroot op het kleine Coolpix-schermpje; het bleek inderdaad te kloppen. De foto's toonden een vrij gesleten vogel met ten dele beschadigde tertials, waardoor de handpenprojectie wat moeilijk te beoordelen was doch niettemin zeer lang leek. Onder meer de borststreping en de vrij korte stompe snavel wezen op Kleine Kortteenleeuwerik *C rufescens*. Deze details had ik in het veld niet kunnen waarnemen.

Gunther Vergauwen vond laat die avond de vogel terug en determineerde deze als Kleine Kortteenleeuwerik. Gelukkig was de vogel ook de volgende dag nog aanwezig en zat nu rustig op een open stukje bezaaid met schelpjes waar blijkbaar veel voedsel was te vinden. De vogel liet zich uitstekend bekijken, tot vreugde van de talrijk aanwezige vogelaars. Hoewel op de eerste dag de roepjes zowel KH als mij aan Kortteenleeuwerik deden denken, hoorde ik op de tweede dag wel éénmaal het typische roepje van Kleine Kortteenleeuwerik. Bovendien bleek dat op het moment van de ontdekking de felle avondzon, in combinatie met de opgerichte, onrustige houding die de vogel toen aannam, een totaal ander beeld opleverden dan de dag erna, hetgeen ook terug te zien is op de gemaakte foto's. Na zondag 27 april werd de vogel niet meer waargenomen.

De geografische variatie bij Kleine Kortteenleeuwerik is zeer complex; op basis van grootte, grondkleur van bovendelen, borststreping, kleur en mate van streping op de stuit en snavelgrootte en -vorm lijkt het hier om een van de oostelijke ondersoorten te gaan, waarbij de aanwezige kenmerken lijken te wijzen op *C r heinei*. De vogel van Zeebrugge had over het algemeen minder weg van vogels van de Spaanse ondersoort *C r apetzii*, die donkerder overkomen en zwaarder gestreept zijn. Ook op grond van het trekgedrag ligt de oostelijke ondersoort het meest voor de hand. Deze waarneming betreft, indien aanvaard, het eerste geval van Kleine Kortteenleeuwerik voor België en de Benelux. KOEN VERBANCK

LESSER SHORT-TOED LARK In the evening of 26 April 2003, a 'short-toed lark' *Calandrella* was found at Zeebrugge, West-Vlaanderen, Belgium, and first tentatively identified as Greater Short-toed Lark *C brachydactyla*. Later that evening, the bird showed itself better and revealed characters of Lesser Short-toed Lark *C rufescens*, such as a long primary projection, a streaked breast and a short blunt bill, and as a result its identification was changed. The bird was twitched by many birders the next day, 27 April, and was not seen after that. Its features indicated that it probably belonged to the eastern subspecies *C r heinei*. If accepted, this is the first record for Belgium and the Benelux.

Audouins Meeuw op Neeltje Jans Het werkeiland Neeltje Jans nabij de stormvloedkering in de monding

van de Oosterschelde, Zeeland, staat bij Zeeuwse vogelaars al jaren bekend als een uitstekende plaats om groepen meeuwen *Larus* af te zoeken op leuke soorten en (kleur-)ringen. Op 1 mei 2003 bezocht ik het voormalig werkeiland Noordland en trof daar om 12:55 een groep van c 110 meest onvolwassen grote meeuwen aan. Ik richtte mijn telescoop op de groep om eventueel aanwezige kleurringen af te lezen, maar zag vrijwel direct een stevige rode meeuwensnavel achter een Zilvermeeuw *L argentatus* uitsteken. Snel reed ik enkele meters verder om ook de rest van de vogel te zien. Tot mijn verbijstering bleek het een vrij grote meeuw met een lichtgrijze bovenzijde, een grote donkerrode snavel en opvallend lange, blauwgrijze poten. Nadat de vogel zijn vleugel strekte en daarbij een vleugelpatroon als van een eerste-zomer Zwartkopmeeuw *L melanocephalus* liet zien was er maar één conclusie mogelijk; dit was een tweede-zomer Audouins Meeuw *L audouinii*, een nieuwe soort voor Nederland.

Binnen enkele minuten werd de waarneming via het semafooncircuit gemeld en de bewakingsdienst van de stormvloedkering van de verwachte stormloop op de hoogte gebracht. Binnen een half uur waren Peter Meininger, Sander Lilipaly en Erik Sanders de eerste Zeeuwen ter plaatse, op de hielen gevolgd door Peter de Vries die haastig uit een pashokje was gestormd, daarbij de verkoper in opperste verarring achterlatend. Nadat het eerste 'bewijsmateriaal' in de vorm van videobeelden en digitale plaatjes was verkregen werd aan weerszijden van de meeuw postgevat om eventuele verstoringen te voorkomen en aanstormende vogelaars te onderscheppen. In totaal lukte het c 20 vogelaars om de meeuw voor (of tijdens!) zijn vertrek te zien. Tijdens zijn verblijf van ten minste twee uur stond de vogel rustig tussen de Zilvermeeuwen en Kleine Mantelmeeuwen *L graellsii* en poetste nu en dan waardoor diverse kleeddetails aan vleugel en staart goed konden worden gezien. Om even na 15:00 vloog de Audouins Meeuw met enkele ander meeuwen rustig in zuidelijke richting

229 Kleine Kortteenleeuwerik / Lesser Short-toed Lark *Calandrella rufescens*, Zeebrugge, West-Vlaanderen, 27 april 2003 (Bart Heirweg)

230-231 Audouins Meeuw / Audouin's Gull *Larus audouinii*, tweede-zomer, Neeltje Jans, Zeeland, 1 mei 2003 (Chris van Rijswijk)

over de stormvloedkering weg. Ondanks verwoed zoeken in de verre omtrek werd de vogel niet teruggevonden. Niet in Nederland tenminste, want op 5 mei 2003 ontdekte David Walker, 'warden' van het bekende Dungeness Bird Observatory in Kent, Engeland, dezelfde vogel toen deze tijdens een zeevloed langsvloog. Anders dan in Nederland bleef de vogel hier wel geruime tijd aanwezig. De laatste waarneming bij Dungeness was in de late avond van 7 mei. Ongetwijfeld is dit de eerste maal dat één vogel in beide landen voor een eerste geval zorgde.

Deze waarneming betreft de eerste Audouins Meeuw voor Nederland. Andere waarnemingen in het Noordzeegebied waren een tweede-zomer in de omgeving van Boulogne-sur-Mer, Pas-de-Calais, Frankrijk, van 15 juni tot 28 juli 1995 en een adulte op 16 juli 1997 achter een onderzoeksschip in het Duitse deel van de Noordzee, 15 km ten westen van St Peter, Schleswig-Holstein. PIM WOLF

AUDOUIN'S GULL On 1 May 2003, a second-summer Audouin's Gull *Larus audouinii* was discovered roosting amongst a group of c 110 large gull species on the storm surge barrier near Neeltje Jans, Zeeland, the Netherlands. Two hours after its discovery, it flew off in southerly direction, and much to the dismay of many gathered birders it did not return. On 5-7 May 2003, the same bird was seen at Dungeness, Kent, England. If accepted, this constitutes the first record for both the Netherlands and Britain.

Oostelijke Blonde Tapuit op Texel Op zondag 4 mei 2003 werd ik gebeld door Luc te Marvelde met de mededeling dat Casper Kraan een 'blonde tapuit' *Oenanthe hispanica/melanoleuca* had ontdekt bij de

Petten nabij de Mokbaai aan de zuidkant van het eiland Texel, Noord-Holland. Na er onmiddellijk naar toegevoerd te zijn, kon ik vaststellen dat het een mannetje Oostelijke Blonde Tapuit *O melanoleuca* betrof. De vogel had een grijzige kruin en achterhoofd, in contrast met de okerkleurige mantel, een grote keelvlak, veel zwart op de teugel, bruinzwarte grote vleugeldekveren en een okerkleurige borst die geheel aansloot op de zwarte keelvlak; allemaal kenmerken die wezen op deze soort. Het contrast tussen de oude bruine en de nieuwe zwartbruine vleugeldekveren en de bruine slagpennen duiden op een eerste-zomer vogel.

Na Klaas Haas ingelicht te hebben waren al snel 10-tallen vogelaars aanwezig, mede door het feit dat reeds velen op het eiland waren om de eveneens aanwezige Roodstuitwaluw *Hirundo daurica* en Roodkopklauwier *Lanius senator* te zien. Samen met de door het semafoonsysteem gealarmeerde waarnemers van het vasteland konden gedurende de dag c 150 mensen van de vogel genieten. Enkele malen kon zelfs zang en balts worden waargenomen en op gevoelig materiaal worden vastgelegd. Ondanks intensief zoeken werd de vogel de volgende dag niet meer teruggevonden. De waarneming betreft een nieuwe soort voor Texel en het vierde geval voor Nederland. Hierbij is de herdeterminatie van de vogel bij Aagtekerke, Zeeland, in juni 1996 meegerekend (cf Dutch Birding 25: 98-99, 2003). AREND WASSINK

EASTERN BLACK-EARED WHEATEAR On 4 May 2003, a first-summer male Eastern Black-eared Wheatear *Oenanthe melanoleuca* was found on Texel, Noord-Holland, the Netherlands. The bird was present all day and observed by c 150 birders and was well documented. It could not be relocated the next day. If accepted, this record is the first for Texel, and the fourth for the Netherlands.

232-233 Oostelijke Blonde Tapuit / Eastern Black-eared Wheatear *Oenanthe melanoleuca*, eerste-zomer mannetje, Texel, Noord-Holland, 4 mei 2003 (René Pop)

Aankondigingen & verzoeken

Stichting Saxifraga Saxifraga is een netwerk van Europese natuurfotografen die hun materiaal gratis beschikbaar stellen ten behoeve van natuurbescherming en publicaties. De onderwerpen die worden gefotografeerd zijn planten, dieren en landschappen. Het archief is ondergebracht bij Jan van der Straaten in Tilburg, Noord-Brabant. Er is een Nikon Super Coolsan beschikbaar waarmee tot 4000 dpi kan worden gescand. Fotografen die meewerken met Saxifraga sturen hun dia's op. Daarvan wordt een selectie gescand en in de collectie ondergebracht. De fotograaf krijgt zijn dia's terug plus een CD-ROM met daarop de scans van de geselecteerde dia's. De verdere voorwaarden zijn te vinden op de website van Saxifraga, www.saxifraga.nl.

Onder DBA'ers lopen heel wat fotografen rond die goede platen maken van vogels. Voor een deel komen die afbeeldingen niet verder dan het eigen archief. Er is nu dus de mogelijkheid om mee te werken in een Europees netwerk en bij te dragen aan natuurbescherming en publicaties. Bovendien krijgt men van de geselecteerde opnamen een eerste klas scan op CD-ROM. Belangstellenden kunnen contact opnemen met: Jan van der Straaten, Bredaseweg 335, 5037 LC Tilburg, e-mail saxifraga@planet.nl.

Photographs requested A *Photographic handbook of the birds of the Western Palearctic* will be published this year. This book will consist of 1040 pages and over 3000 high quality photographs. We have already scanned most of the pictures but few species are still missing. If you have any pictures of the species in the list below, please send them to our address: Alula Press Oy, Eestinkalliontie 16 D, 02280 Espoo, Finland.

Species / taxa

Tetrao gallus caucasicus, Caucasian Snowcock
Ammoperdix griseogularis, See-see Partridge
Francolinus francolinus, Black Francolin, female
Symyaticus reevesii, Reeves's Pheasant, female
Puffinus (assimilis) boydi, Cape Verde Little Shearwater
Puffinus (lherminieri) bailloni, Baillon's Shearwater
Turnix sylvatica, Small Button-quail
Gallinago megalis, Swinhoe's Snipe
Fratercula arctica, Atlantic Puffin, winter plumage
Caprimulgus inornatus, Plain Nightjar
Picus sharpei, Iberian Green Woodpecker, adult
Dendrocopos assimilis, Sind Woodpecker
Acrocephalus pallidus reiseri, Saharan Olivaceous Warbler, also bird in hand accepted
Acrocephalus pallidus pallidus, Egyptian Olivaceous Warbler, also bird in hand accepted
Sylvia cantillans albistriata, Eastern Subalpine Warbler
Sylvia cantillans moltonii, Moltoni's Warbler
Sylvia buryi, Yemen Warbler
Phylloscopus collybita brevirostris, Anatolian Chiffchaff

Muscicapa gambagae, Gambaga Flycatcher
Ficedula speculigera, Atlas Pied Flycatcher
Turdoides altirostris, Iraq Babbler
Lanius excubitor homeyeri, Homeyer's Grey Shrike
Lanius excubitor sibiricus/mollis, Siberian Grey Shrike
Lanius meridionalis buryi, Yemen Grey Shrike
Garrulus garrulus cervicalis, Eurasian Jay (North Africa)
Passer pyrrhonotus, Sind Jungle Sparrow
Passer euchlorus, Arabian Golden Sparrow
Ploceus manyar, Streaked Weaver
Serinus syriacus, Syrian Serin, male
Loxia scotica, Scottish Crossbill
Carpodacus rubicilla, Great Rosefinch

House/Striated Bunting photographs requested Guy Kirwan and Hadoram Shirihai are currently working on species limits within House/Striated Bunting *Emberiza sahari/striolata* and would welcome copies of photographs from across their range, from north-western Africa to the Indian subcontinent. Details of locality and date etc are essential. Any material is welcome and can be sent to us at the address below. We would prefer that you do not send original slides though, so electronic images or copies of your originals are best. E-mailed attachments, provided the file size is not especially large, are welcome. Some photographs may also be needed for publication, and may attract a (small) fee from the publisher. Permission will obviously be sought from the relevant photographer for any that we wish to use in this way. All contributions will, of course, be acknowledged. Please send your material to: Guy Kirwan & Hadoram Shirihai, c/o 74 Waddington Street, Norwich NR2 4JS, UK, e-mail GMKirwan@aol.com.

Ornithologisch jaarverslag Texel 2002 In april 2003 verscheen het *Ornithologisch jaarverslag 2002*, uitgegeven door de Vogelwerkgroep Texel. In dit zesde verslag van de vogelwerkgroep wordt een systematisch overzicht gegeven van de vogelwaarnemingen op Texel, Noord-Holland, in 2002. Het boekje omvat 48 pagina's en is geïllustreerd met diverse kleurenfoto's van op Texel waargenomen vogels. Het is in een aantal boekhandels op Texel verkrijgbaar voor EUR 6.50 maar is ook te bestellen door EUR 8.00 (incl verzendkosten) over te maken op girorekening 5312854 tnv Vogelwerkgroep Texel te Den Burg o.v.v. 'Jaarverslag 2002' en naam en adres. Ook de verslagen van 1997, 1999 en 2001 zijn nog verkrijgbaar.

Handbook of the birds of the world Lynx Edicions, the publisher of *Handbook of the birds of the world*, has informed us that the pre-publication offer of the forthcoming volume 8 (see the leaflet included in this issue) will be extended until 31 July 2003 for Dutch Birding readers.

3rd Symposium on Asian Raptors The Raptor Research Group of Taiwan (RRGT) and the Asian Raptor Research & Conservation Network (ARRCN) would like to invite you to the 3rd Symposium on Asian Raptors that will be held in Kenting, Taiwan, on 10-13 October 2003. Anyone interested in Asian raptors is welcome to participate and present her/his contribution to the symposium, where, in addition to the general scientific program, special workshops will cover all aspects of raptor biology, conservation and management. Field trips to Kenting National Park will take place along with the banquet, which will be held in traditional Taiwanese way.

The conference will be held in the Kenting Youth Activity Center, a traditional Taiwanese style resort situated in Kenting National Park, one of the most important raptor migration sites in Taiwan. Thousands of raptors migrate through this area during October. The center is easily reachable by bus from Kaohsiung International Airport.

For details, please visit the official website of the symposium at <http://raptor.org.tw/3rd/3index.htm>, or contact: Roger C J Wang, Raptor Research Group of Taiwan, 12F, 309, Fu-Hsin N Road, Taipei 105, Taiwan, telephone +886-2-87706470, fax +886-2-87706469, e-mail rgt@raptor.org.tw.

DBA-nieuws

Korting voor DBA-begunstigers op verblijf De Krim tijdens Dutch Birding-vogelweek Tijdens de Dutch Birding-vogelweek 2003 op Texel, Noord-Holland, van zaterdag 4 tot en met zaterdag 11 oktober, kunnen begunstigers van de DBA gebruik maken van een speciale aanbieding van Vakantiecentrum De Krim, Roggeslootweg 6, 1795 JV De Cocksdorp. DBA-begunstigers krijgen 20% korting op een weekend- of weekverblijf op De Krim ingaande op vrijdag 3 oktober, of op de midweek van maandag 6 oktober tot en met vrijdag 10 oktober. Deze aanbieding (die geldt voor zowel het huren van bungalows als voor kamperen) is te reserveren bij De Krim, afdeling reserveringen, telefoon 0222-390112, en is niet mogelijk in combinatie met andere acties en/of aanbiedingen of voor reeds gedane reserveringen. Informatie over De Krim is te vinden op www.krim.nl. Op bovenstaand telefoonnummer is ook een brochure aan te vragen. Vakantiecentrum De Krim

is strategisch gelegen in de noordwesthoek van het eiland, net ten zuiden van de bebouwde kom van De Cocksdorp, en biedt mooie bosjes en andere leuke vogelplekjes.

Het DBA-bestuur is druk bezig met de organisatie van de vogelweek op Texel. Er zijn lezingen gepland op zaterdag 4 oktober, maandag 6 oktober, dinsdag 7 oktober en woensdag 8 oktober. Na de 'Big Day' op donderdag 9 oktober is er 's avonds weer het inmiddels traditionele DBA-buffet. De lezingen en het buffet vinden plaats in Vakantiecentrum De Krim, waar wij ook dit jaar tegen speciaal tarief gebruik mogen maken van theaterzaal 'De Kiekendief'. Nadere informatie over de vogelweek wordt zo spoedig mogelijk gegeven in de komende nummers van Dutch Birding en via de website (www.dutchbirding.nl) en de Dutch Birding-vogelijlijn (0900-BIRDING, EUR 0.35 per min). GJSBERT VAN DER BENT, ROB OLIVIER & MARC PLOMP

Corrigenda

In het bijchrift van plaat 107 (Dutch Birding 25: 118, 2003) staat de verkeerde soort vermeld. De vogel betreft een juveniele Boomvalk *Falco subbuteo*, niet een Amoervalk *F amurensis*.

Bij de plaat van de Oostelijke Kraagtrap *Chlamydotis macqueenii* (Dutch Birding 25: 149, plaat 151, 2003) werden helaas voor- en achternaam van de fotograaf verwisseld. De foto werd gemaakt door Roland François. REDACTIE

In the caption of plate 107 (Dutch Birding 25: 118, 2003), the wrong species name was mentioned. The depicted bird is a juvenile Eurasian Hobby *Falco subbuteo*, not an Amur Falcon *F amurensis*.

In the caption of the plate of the Macqueen's Bustard *Chlamydotis macqueenii* (Dutch Birding 25: 149, plate 151, 2003), unfortunately the names of the photographer were switched. The photograph was taken by Roland François. EDITORS